

4 Statens finanser och förslag till utgiftstak

Regeringens förslag: De offentliga utgifterna beräknas till 1 051 miljarder kronor år 1999, 1 076 miljarder kronor år 2000 och 1 117 miljarder kronor år 2001.

Ett tak för de statliga utgifterna omfattande statsbudgeten exklusive utgiftsområde 26, Statskuldräntor m.m., och Riksgäldskontorets nettoutlåning men inklusive socialförsäkringssektorn vid sidan av statsbudgeten fastställs till 770 miljarder kronor år 2001.

Den beräknade fördelningen av de statliga utgifterna åren 1999-2001 på utgiftsområden (tabell 4.13) gäller som riktlinje för regeringens budgetarbete.

4.1 Förutsättningar

I 1997 års ekonomiska vårproposition föreslog regeringen ett utgiftstak för år 2000. Utgiftstaket för staten inklusive socialförsäkringssektorn vid sidan av statsbudgeten fastställdes till 744 miljarder kronor. De tidigare fastställda taken för åren 1998 och 1999, 720 respektive 735 miljarder kronor, ändrades inte. Riksdagen godkände också en preliminär fördelning av utgifterna på utgiftsområden. I budgetpropositionen för 1998 föreslogs en definitiv fördelning av utgifterna för 1998 samt en preliminär fördelning för 1999 och 2000.

I denna proposition föreslås ett utgiftstak för staten år 2001. Dessutom redovisas en preliminär fördelning av de takbegränsade utgifterna på utgiftsområden för 1999-2001. Åren 1998-2000 ligger utgiftstaken kvar på de av riksdagen tidigare fastställda nivåerna men för utgifternas fördelning på utgiftsområden presenteras reviderade beräkningar. Dessutom redovisas en beräkning av de konsoliderade offentliga utgifterna, dvs. inklusive den kommunala sektorn.

Beräkningarna i denna proposition inkluderar inte effekterna av pensionsreformen. Reformen innebär ingen belastning på de offentliga finanserna men ger kraftiga förändringar av de redovisade beloppen både för statsbudgeten, beräkningarna av utgiftstaken samt övriga delar av de offentliga finanserna. I avsnitt 4.8 finns en genomgång av pensionsreformen och dess effekter på de offentliga finanserna. Beräkningarna i avsnitt 4.8 baseras på en preliminär bedömning av reformens effekter. Regeringen avser att återkomma i budgetpropositionen för 1999 med förslag till reviderade utgiftsramar och reviderade utgiftstak för staten och den offentliga sektorn.

4.1.1 Budgetpolitiska mål

De budgetpolitiska mål som regeringen föreslagit och som riksdagen ställt sig bakom har varit vägledande i arbetet med denna proposition. De kan sammanfattas på följande sätt:

- De offentliga finanserna skall vara i balans 1998.
- Efter 1998 skall de offentliga finanserna uppvisa ett överskott på 2 procent av BNP i genomsnitt över en konjunkturcykel. Målet om överskott i de offentliga finanserna skall enligt tidigare preciseringar gradvis uppnås genom ett överskott för 1999 på 0,5 procent av BNP och för 2000 på 1,5 procent av BNP. År 2001 skall överskottet i de offentliga finanserna uppgå till 2,0 procent av BNP.
- De beslutade utgiftstaken för staten åren 1998 - 2000 skall ligga fast.

4.1.2 Samhällsekonomiska förutsättningar

Vid beräkningen av den offentliga sektorns inkomster och utgifter är de prognoser som görs om den

allmänna ekonomiska utvecklingen av stor betydelse. Beräkningarna i denna proposition bygger på en prognos över den ekonomiska utvecklingen de närmaste åren, vilken redovisas i sin helhet i bilaga 1, Svensk ekonomi.

De faktorer som har störst betydelse för statsfinansernas utveckling sammanfattas nedan och i tabell 4.1.

- BNP-tillväxten förväntas bli god.
- Den öppna arbetslösheten beräknas sjunka samtliga år och nå en nivå på 4 procent under år 2000.
- Inflationen var låg under 1997 och förväntas bli fortsatt låg. Jämfört med prognosen i budgetpropositionen för 1998 görs nu lägre inflationsantaganden för innevarande och nästföljande år. Basbeloppet beräknas bli lägre åren 1999 och 2000 jämfört med beräkningen i budgetpropositionen för 1998.
- Både de korta och de långa räntorna beräknas vara fortsatt låga under hela perioden. Räntorna har reviderats ner i förhållande till bedömningen i budgetpropositionen för 1998.

TABELL 4.1 DEN EKONOMISKA UTVECKLINGEN

SIFFROR FRÅN BUDGETPROPOSITIONEN FÖR 1998 INOM PARENTES

	1997	1998	1999	2000	2001
BNP	1,8 (2,3)	3,0 (3,1)	3,1 (2,9)	3,4 (2,8)	2,6
KPI	0,9 (1,1)	0,9 (1,7)	1,2 (2,0)	2,0 (2,0)	2,0
Basbelopp	36 300 (36 300)	36 400 (36 400)	36 600 (36 900)	37 000 (37 600)	37 700
Lönesumma	4,0 (4,1)	3,9 (4,9)	4,4 (4,8)	4,9 (4,8)	4,0
Öppen arbetslöshet	8,0 (8,4)	6,7 (7,4)	5,7 (6,0)	4,4 (4,5)	4,0
Arbetsmarknads-politiska åtgärder	4,3 (4,3)	4,2 (4,7)	4,0 (4,5)	3,9 (4,4)	3,5
Ränta 5 år	5,8 (5,8)	5,3 (6,0)	5,4 (6,3)	5,4 (6,3)	5,4
Ränta 6 månader	4,3 (4,2)	4,6 (4,6)	4,6 (4,8)	4,6 (4,8)	4,6

4.1.3 Politiska prioriteringar

I finansplanen beskrivs de åtgärder som regeringen föreslår och de bedömningar som ligger till grund för dessa. Åtgärderna sammanfattas i tabell 4.2. Samtliga beräkningar av de offentliga finanserna innefattar

de åtgärder som presenteras i finansplanen. I beräkningarna av utgiftstaken har åtgärderna fördelats på utgiftsområden.

TABELL 4.2 SAMMANFATTNING AV ÅTGÄRDER OCH FINANSIERING

MILJONER KRONOR

	1999	2000	2001
Framtidsområden			
Kunskap och kompetens	1 030	1 100	1 460
Delaktighet i informations-samhället	400	600	800
Hållbara Sverige - ett föregångs-land	125	200	2 200
Företagande	1 780	2 070	1 780
Europeiskt samarbete	1 050	1 050	1 050
Ett Sverige för alla	350	350	800
Summa	4 735	5 370	8 090
<i>varav utgifter</i>	<i>3 005</i>	<i>3 350</i>	<i>6 360</i>
<i>skattesänkningar</i>	<i>1 730</i>	<i>2 020</i>	<i>1 730</i>
Övriga reformer			
Tandvårdsförsäkring	500	500	500
Bostadspolitisk proposition och byggstimulanser	990	1 100	200
Frysning av taxeringsvärden	810	490	420
Äldreproposition	300	300	300
Pensioner	1 420	2 980	3 090
Rättsväsendet	200	250	300
Bistånd			204
Kommuner	4 000	4 000	4 000
Övriga åtgärder	540	370	1 085
Summa	8 760	9 990	10 099
<i>varav utgifter</i>	<i>7 600</i>	<i>8 930</i>	<i>9 679</i>
<i>skattesänkningar</i>	<i>1 160</i>	<i>1 060</i>	<i>420</i>
Totalt före finansiering	13 495	15 360	18 189
<i>varav utgifter</i>	<i>10 605</i>	<i>12 280</i>	<i>16 039</i>
<i>skattesänkningar</i>	<i>2 890</i>	<i>3 080</i>	<i>2 150</i>
Avgår finansiering	3 875	4 105	4 380
<i>varav utgiftsminskningar</i>	<i>1 875</i>	<i>1 905</i>	<i>2 180</i>
<i>nytt skalsteg i inkomst-skatten</i>	<i>2 000</i>	<i>2 200</i>	<i>2 200</i>
TOTALT	9 620	11 255	13 809

I avsnitt 6.2 redovisas ett antal skatteförslag. Ett nytt skalsteg införs i den statliga skatteskalen fr.o.m. 1999. Den statliga skatten föreslås utgöra 25 procent av beskattningsbar inkomst som överstiger 360 000 kronor. Dessutom föreslås omräkningstalen för 1999 års fastighetstaxering vara desamma som de som gäller för 1998. De skattesänkningar för företag som

föreläs i avsnitt 6.2 är en del av regeringens satsning på företagande.

I avsnitt 1.5 aviserar regeringen ett antal åtgärder vars syfte är att uppnå en uthållig hög tillväxt och växande sysselsättning. Sex reformområden redovisas: Kunskap och kompetens, Delaktighet i informationssamhället, Hållbara Sverige – ett föregångsland, Företagande, Europeiskt samarbete och Ett Sverige för alla. Finansiering av åtgärderna sker delvis genom omprioriteringar.

Regeringen har under våren 1998 förelagt riksdagen ett antal propositioner med förslag till reformer inom olika områden. I propositionen Reformerat tandvårdsstöd (prop. 1997/98:112) föreläs ett högkostnadsskydd i tandvårdsförsäkringen för protetiska åtgärder m.m. Detta högkostnadsskydd beräknas medföra ökade kostnader på 500 miljoner kronor per år.

Åtgärderna med anledning av förslagen i den bostadspolitiska propositionen (prop. 1997/98:119 Bostadspolitik för hållbar utveckling) samt åtgärder för byggstimulanser beräknas uppgå till 990 miljoner kronor år 1999, 1 100 miljoner kronor år 2000 och 200 miljoner kronor år 2001.

Regeringen har också beslutat att överlämna propositionen Nationell handlingsplan för äldrepolitiken (prop 1997/98:113). Insatser med anledning av denna beräknas till 300 miljoner kronor per år under perioden 1999-2001.

Regeringen föreslår i denna proposition att basbeloppet för år 1999 räknas upp med den fulla prisförändringen eftersom budgetunderskottet för år 1997 understeg 50 miljarder kronor. Regeringen föreslår dessutom att pensionerna för år 1999 beräknas utifrån ett basbelopp reducerat med en procent istället för med två procent, och för år 2000 och framåt utifrån ett icke reducerat basbelopp.

Regeringen föreslår i denna proposition även ökade resurser för rättsväsendet. Vidare aviserar en satsning på biståndet, där biståndsramen föreläs höjas från 0,72 procent av BNI år 2000 till 0,73 procent år 2001.

Regeringen föreslår vidare att kommunsektorn, med början 1998, tillförs ytterligare 4 miljarder kronor per år för vård, skola och omsorg, se avsnitt 7.

4.2 Offentliga finanser

I detta avsnitt ges en kort beskrivning av den offentliga sektorns finanser, dvs. staten inklusive AP-fonden samt kommunsektorn. En utförlig redovisning av de offentliga finanserna finns i bilaga 1, Svensk ekonomi.

Enligt det preliminära utfallet från nationalräkenskaper uppgick den offentliga sektorns finansiella underskott 1997 till 1,1 procent av BNP eller 19

miljarder kronor. Detta var ca 14 miljarder kronor bättre, motsvarande 0,8 procent av BNP, än vad som beräknades i budgetpropositionen för 1998. Skillnaden förklaras främst av lägre ränteutgifter och lägre arbetslöshet. För 1998 har det finansiella sparandet reviderats upp med nära 19 miljarder kronor sedan budgetpropositionen och nu beräknas ett överskott i de offentliga finanserna på 29 miljarder kronor eller 1,6 procent av BNP. Ungefär en tredjedel av det beräknade överskottet beror emellertid på ändrade definitioner av det finansiella sparandet sedan målet om balans i de offentliga finanserna 1998 lades fast.

De offentliga finanserna beräknas fortsätta att förbättras även efter 1998 och målen för de offentliga finanserna överträffas samtliga år. Överskotten utöver de budgetpolitiska målen uppgår till 16,5 respektive 32,3 miljarder kronor åren 2000 och 2001.

TABELL 4.3 DEN OFFENTLIGA SEKTORN'S FINANSER

MILJARDER KRONOR

	1997	1998	1999	2000	2001
Finansiellt sparande	-19,1	29,0	16,0	46,5	74,1
<i>Procent av BNP</i>	<i>-1,1</i>	<i>1,6</i>	<i>0,8</i>	<i>2,3</i>	<i>3,5</i>
Staten	-22,9	2,3	8,7	45,1	76,4
AP-fonden	11,0	23,3	3,1	-3,4	-7,8
Kommunsektorn	-7,2	3,4	4,2	4,8	5,5
Statens lånebehov	6,2	-1,1	-6,2	-40,3	-63,2

Anm: Tabellen innehåller det beräknade finansiella sparandet. Överföringar av överskott som överskrider de målsatta nivåerna är inte beaktade.

Skillnaden mellan statens lånebehov och finansiella sparandeunderskott uppgår till betydande belopp vissa år. Detta förklaras av att försäljningar av aktier och andra finansiella tillgångar m.m. påverkar lånebehovet men inte det finansiella sparandet. Det finansiella sparandet visar förändringen av den finansiella nettoförmögenheten och påverkas därför inte av finansiella transaktioner.

4.3 Statsbudgetens utveckling 1997-2001

Statsbudgeten stärks under hela beräkningsperioden. År 1998 beräknas lånebehovet för första gången sedan 1987 bli negativt, dvs. staten kan börja amortera statsskulden. I relation till BNP beräknas både inkomster och utgifter minska successivt.

TABELL 4.4 STATENS LÅNEBEHOV

	1997	1998	1999	2000	2001
<i>Miljarder kronor</i>					
Inkomster	648,9	686,3	694,4	716,4	729,5
Utgifter ¹	655,1	685,2	688,2	676,0	666,3
Lånebehov	6,2	-1,1	-6,2	-40,3	-63,2
Beräkningsteknisk överföring				16,5	32,3
Lånebehov efter överföring	6,2	-1,1	-6,2	-23,9	-30,9
<i>Procent av BNP</i>					
Inkomster	37,3	37,7	36,5	35,8	34,9
Utgifter ¹	37,6	37,6	36,2	33,8	31,8
Lånebehov	0,4	-0,1	-0,3	-2,0	-3,0
Beräkningsteknisk överföring				0,8	1,5
Lånebehov efter överföring	0,4	-0,1	-0,3	-1,2	-1,5

¹ Inklusivt statsskuld räntor och Riksgäldskontorets nettoutlåning.

I tabell 4.4 anges ett beräknat lånebehov som framkommer som skillnaden mellan beräknade utgifter och inkomster. Dessutom redovisas ett justerat lånebehov där hänsyn tagits till att de offentliga finanserna uppvisar ett överskott utöver de målsatta nivåerna. För åren 2000-2001 har detta överskjutande överskott beräkningstekniskt förts till hushållen och lånebehovet således ökat med motsvarande belopp. Det justerade lånebehovet ligger till grund för beräkningen av statsskulden (se tabell 4.11).

4.3.1 Inkomster

Statsbudgetens totala inkomster som andel av BNP ökar något från 1997 till 1998 för att sedan minska under resten av prognosperioden. För 1997 var inkomsterna ca 649 miljarder kronor motsvarande 37,3 procent av BNP. År 1998 beräknas de till ca 686 miljarder kronor motsvarande 37,7 procent av BNP och för 2001 till ca 730 miljarder kronor eller 34,9 procent av BNP. Skatternas andel av BNP minskar också från 1998 till 2001. År 1998 uppgår skatteandelen till 33,3 procent för att sedan minska till 32,5 procent år 2001 (se tabell 4.6)

Skatter m.m.

Inkomstskatten från fysiska personer beräknas för 1997 till 41,7 miljarder kronor. Inkomsterna minskar till 33,7 miljarder kronor 1999, bland annat beroende på förändringar i den statliga inkomstskatten. Riksdagen har tidigare beslutat att den tillfälliga höjningen av den statliga inkomstskatten skall tas bort, vilket innebär att skatten sänks från 25 till 20 procent. Regeringen föreslår nu att den statliga skatten skall vara 25 procent på den del av beskattningsbar inkomst som överstiger 360 000 kronor. Regeringens motiv för höjningen redovisas i avsnitt 6.2. För åren 1999-2001 förväntas detta förstärka inkomsterna med drygt 2 miljarder kronor.

För både 1998 och 1999 beräknas juridiska personers inkomstskatt till ca 66 miljarder kronor medan de beräknas öka till ca 71 miljarder kronor år 2001.

Övriga inkomstskatter utgörs av lotteriskatt, kupongskatt och ofördelbara inkomstskatter. Dessa inkomster beräknas för 1998 till 5,4 miljarder kronor. Därefter beräknas inkomsterna öka med cirka 0,1 miljarder kronor per år.

Inkomsterna från socialavgifter och allmänna egenavgifter följer utvecklingen av sysselsättning och timlön. Inkomsterna uppgick 1997 till ca 193 miljarder kronor och beräknas öka till ca 248 miljarder kronor år 2001. Ökningen mellan 1998 och 1999 är större än mellan övriga år vilket förklaras av ändrad redovisning. Inkomsterna från delpensions- och arbetsskadeavgiften skall från och med 1999 bruttoredo visas på statsbudgetens inkomstsida medan utgifterna bruttoredo visas på utgiftssidan. Denna ändring innebär att avgiftsinkomsterna blir cirka 7,5 miljarder kronor högre från och med 1999.

De totala egendomsskatterna, varav fastighets skatten är den dominerande skatten, beräknas till ca 23 miljarder kronor 1997 och ökar till ca 40 miljarder kronor 2001. Ökningen mellan 1997 och 1998 förklaras av att de förändringar som ägde rum 1996, den allmänna fastighetstaxeringen samt höjningen av fastighetsskatten från 1,5 procent till 1,7 procent, redovisas på inkomsttiteln med två års eftersläpning.

Mervärdesskatten beräknas till 154,3 miljarder kronor 1998, varav kommunerna svarar för 23,5 miljarder kronor. Under åren 1998-2001 förväntas den privata konsumtionen årligen öka med 3-4 procent och momsinkomsterna beräknas därför öka med cirka 7 miljarder kronor per år.

Skatt på övriga varor och tjänster uppgick 1997 till ca 78 miljarder kronor och beräknas öka till ca 83 miljarder kronor år 2001. Den beloppsmässigt största skatten är skatt på energi, som svarar för drygt 60 procent av inkomsterna. Skatt på alkohol och tobak svarar för cirka 20 procent av inkomsterna 1998, men andelen sjunker något i slutet av perioden.

Övriga inkomster

Övriga inkomster (inkomsttyperna 2000-7000) beräknas till ca 79 miljarder kronor 1998 och till ca 63 miljarder kronor 1999 och 2000. År 2001 beräknas de övriga inkomsterna till ca 50 miljarder kronor. Minskningen av inkomsterna till år 2001 förklaras av försäljningarna av statlig egendom. Åren 1998 och 1999 ingår försäljningsinkomster med 15 miljarder kronor per år, och år 2000 med 12 miljarder kronor. År 2001 beräknas inte några försäljningar äga rum. Inkomsterna av försäld egendom påverkas också av att riksdagen tidigare fattat beslut om att delpensionsfonden skall avskaffas. Fondens behållning skall enligt regeringsbeslut levereras in på inkomstiteln 3312 Övriga inkomster av försäld egendom under 1998. Denna inleverans beräknas till ca 7,3 miljarder kronor.

Jämförelse med budgetpropositionen för 1998

I nuvarande prognos har inkomsterna åren 1998 till 2000 ökat i förhållande till budgetpropositionen för 1998. För åren 1998 och 1999 förklaras ökningen i huvudsak av inkomster från juridiska personers inkomstskatt. Denna inkomstökning är av tillfällig karaktär. För år 2000 beror ökningen på att försäljningsinkomsterna nu beräknas vara 12 miljarder kronor högre än i budgetpropositionen för 1998. I avsnitt 6.3 ges en mer detaljerad redovisning av statsbudgetens inkomster.

TABELL 4.5 STATSBUDETENS INKOMSTER

MILJARDER KRONOR

	1997	1998	1999	2000
Nuvarande prognos	648,9	686,3	694,4	716,4
Budgetprop. för 1998	647,7	675,9	690,6	708,7
Differens	1,2	10,4	3,8	7,7

Anm: Beloppen är avrundade och summerar därför inte.

De redovisade inkomsterna för 1999 och 2000 var 2,6 respektive 20,2 miljarder kronor lägre i budgetpropositionen för 1998. Detta beror på att utrymmet utöver målen för offentligt sparande beräkningstekniskt lades in som en minskning av inkomsterna i budgetpropositionen. I tabellen redovisas båda prognoserna utan några sådana korrigeringar.

TABELL 4.6 STATSBUDETENS INKOMSTER

MILJARDER KRONOR

		1997	1998	1999	2000	2001
1000	Skatter m.m.	575,3	607,1	630,9	653,5	680,0
1100	Skatt på inkomst	109,8	107,3	105,4	105,4	112,5
varav	1111 Fysiska personers inkomstskatt	41,8	35,3	33,7	35,4	35,5
	1121 Juridiska personers inkomstskatt	64,2	66,6	66,2	64,5	71,4
	Övriga inkomstskatter	3,8	5,4	5,5	5,6	5,6
1200	Socialavgifter och allmänna egenavgifter	193,4	207,9	225,5	238,2	248,0
varav	Inkomster	299,5	317,5	330,9	347,8	361,6
	Utgifter (överföringar till AP-fonden)	106,1	109,6	105,4	109,6	113,7
1300	Skatt på fast egendom	23,3	35,2	38,5	39,0	39,9
varav	1310 Skatt på fast egendom	15,3	24,0	27,6	27,9	28,4
	1320 Förmögenhetsskatt	3,6	5,1	4,7	4,8	5,0
	1341 Stämpelskatt	2,6	4,2	4,5	4,6	4,7
	Övriga egendomsskatter	1,8	1,8	1,7	1,7	1,8
1400	Skatt på varor och tjänster	228,2	235,5	241,6	250,9	259,6
varav	1411 Mervärdesskatt	150,3	154,3	161,0	168,7	176,6
	1424 Tobaksskatt	7,7	7,2	6,5	6,4	6,4
	1425 Alkoholskatt	9,9	9,8	9,8	9,8	9,8
	1428 Energiskatt	46,9	50,8	51,1	51,7	52,5
	1460 Skatt på vägtrafik	6,2	5,9	5,9	6,0	6,0
	Övriga skatter på varor och tjänster	7,2	7,3	7,3	8,3	8,3
1500	Utjämningsavgift	20,7	21,5	21,3	21,3	21,3
2000	Inkomster av statens verksamhet	38,9	38,0	29,9	33,5	31,8
3000	Inkomster av försåld egendom	15,8	22,3	15,0	12,0	0,0
4000	Återbetalning av lån	3,2	2,8	3,2	2,7	2,7
5000	Kalkylmässiga inkomster	6,8	5,4	5,4	5,5	5,5
6000	Bidrag m.m. från EU	8,2	10,4	10,1	9,2	9,5
7000	Extraordinära medel från EU	0,7	0,3	0,0	0,0	0,0
Statsbudgetens totala inkomster		648,9	686,3	694,4	716,4	729,5
Totala inkomster, procent av BNP		37,3	37,7	36,5	35,8	34,9
Totala skatter, procent av BNP		33,1	33,3	33,1	32,7	32,5

Anm: I beräkningarna har hänsyn tagits till de skatteförslag som redovisas i avsnitt 6.2. Budgeteffekterna av de ändringar som föreslås för reklamskatt och fastighetsskatt på elproduktionsanläggningar är ej fördelade på inkomstitlar men är inräknade i statsbudgetens totala inkomster i tabellen.

4.3.2 Statsbudgetens utgifter

Före budgetåret 1997 delades statsbudgetens utgifter upp i statsskuldsräntor och övriga utgifter. Från och med budgetåret 1997 ingår även Riksgäldskontorets (RGK) nettoutlåning i statsbudgetens utgifter. RGK:s utlåning sker främst till myndigheter. Vidare placeras vissa statliga fonder medel på konto i RGK. Att posten är negativ beror till stor del på att medel till det nya pensionssystemets premiereserv tillsvidare placeras på konto i RGK.

TABELL 4.7 STATSBUDETENS UTGIFTER

MILJARDER KRONOR

	1997	1998	1999	2000	2001
Utgifter exkl. statsskuldsräntor ¹	569,2	586,7	598,0	598,7	598,6
Statsskuldsräntor	98,4	103,4	95,0	81,6	73,2
Nettoutlåning m.m.	-12,4	-4,9	-4,7	-4,2	-5,5
Summa utgifter	655,1	685,2	688,2	676,0	666,3

¹ Inklusivt minskning av anslagsbehållningar.

4.3.3 Statsbudgetens utgifter exklusive statsskuldsräntor och Riksgäldskontorets nettoutlåning

Statsbudgetens utgifter exkl. statsskuldsräntor och RGK:s nettoutlåning minskar under hela prognosperioden som andel av BNP. För budgetåret 1997 uppgick utgifterna till 32,7 procent av BNP och för 2001 beräknas de uppgå till 28,6 procent av BNP. I tabell 4.8 redovisas utgifterna fördelade per utgiftsområde. De utgiftsområden som främst bidrar till minskningen av utgifterna är utgiftsområde 13 Ekonomisk trygghet vid arbetslöshet som faller till följd av sjunkande öppen arbetslöshet och utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande där utgifterna för räntebidrag sjunker kraftigt fram till år 2001.

I jämförelse med beräkningen i budgetpropositionen för 1998 har utgifterna under prognosperioden ökat något. Ökningen förklaras av de nya satsningar som regeringen föreslår i denna proposition. Förbättrade makroekonomiska förutsättningar med lägre arbetslöshet och inflation bidrar i hög grad till att skapa det utrymme som nu används till nya satsningar. Trots de nya åtgärderna beräknas därför utgifterna endast öka i begränsad omfattning.

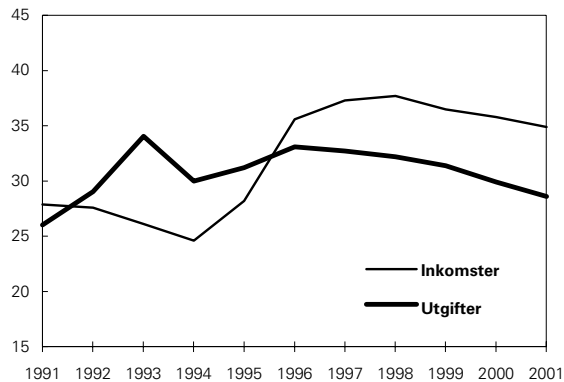
Statsbudgetens utgifter har minskat som andel av BNP sedan år 1996, vilket framgår av diagram 4.1. Det har emellertid under de senaste åren skett omfat-

tande förändringar av statsbudgetens utgifter vad gäller redovisningsprinciperna. Bruttobudgeteringen har ökat i omfattning samtidigt som utgifter som tidigare redovisades utanför statsbudgeten nu har lyfts in på budgeten för att ge en mer fullständig redovisning. Detta gör att statsbudgetens utgifter inte är jämförbara över tiden. I diagram 4.2 redovisas därför tidsserier som är rensade för större redovisningstekniska förändringar. Diagrammet visar att utgifterna som andel av BNP sjunkit kraftigt sedan 1993. Av den höga nivån 1993 beror ca 3 procentenheter på bankstödet. Minskningen från och med 1995 beror till stor del på åtgärderna i konsolideringsprogrammet.

DIAGRAM 4.1

Statsbudgetens inkomster och utgifter exkl. statsskuldsräntor och nettoutlåning

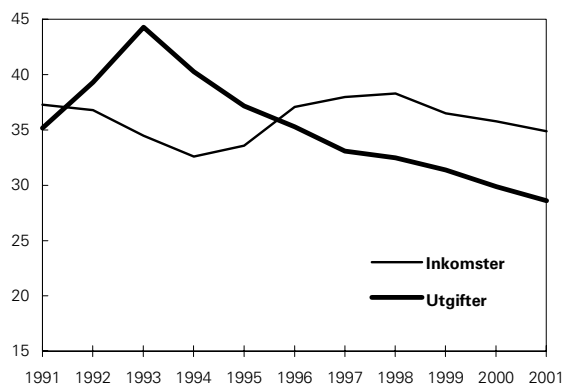
Procent av BNP

DIAGRAM 4.2

Statsbudgetens inkomster och utgifter exkl. statsskuldsräntor och nettoutlåning korrigerat för redovisningstekniska förändringar

Procent av BNP

TABELL 4.8 STATENS OCH SOCIALFÖRSÄKRINGSSEKTORNS UTGIFTER

MILJARDER KRONOR

	1997	1998	1999	2000	2001
1 Rikets styrelse	3,9	4,0	4,2	4,2	4,5
2 Samhällsekonomi och finansförvaltning	2,5	2,3	2,1	2,0	2,0
3 Skatteförvaltning och uppbörd	5,7	6,0	5,8	5,9	6,0
4 Rättsväsendet	21,2	21,8	21,6	22,2	22,9
5 Utrikesförvaltning och internationell samverkan	2,5	2,8	2,9	2,9	3,0
6 Totalförsvaret	41,0	42,6	44,3	45,7	45,7
7 Internationellt bistånd	12,1	12,3	12,0	13,0	13,9
8 Invandrare och flyktingar	3,6	4,4	4,4	4,2	4,5
9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	24,2	22,9	24,3	25,9	26,4
10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp	35,6	37,6	43,7	44,8	45,4
11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom	63,1	62,6	62,7	63,2	63,8
12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn	32,6	35,6	34,8	35,5	36,3
13 Ekonomisk trygghet vid arbetslöshet	40,9	37,5	31,1	24,5	21,7
14 Arbetsmarknad och arbetsliv	50,0	49,3	48,5	48,9	47,3
15 Studiestöd	16,0	21,3	21,9	23,0	24,4
16 Utbildning och universitetsforskning	25,1	27,6	29,2	30,5	32,2
17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	7,2	7,4	7,5	7,6	7,8
18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande	30,9	22,2	19,5	16,6	13,6
19 Regional utjämning och utveckling	2,9	4,1	3,5	3,2	3,4
20 Allmän miljö- och naturvård	1,6	1,8	1,3	1,3	1,3
21 Energi	0,6	1,3	1,8	1,6	1,6
22 Kommunikationer	24,5	24,8	26,0	26,7	25,6
23 Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar	10,9	12,8	13,1	13,2	13,2
24 Näringsliv	3,1	3,3	2,9	2,9	2,9
25 Allmänna bidrag till kommuner	87,3	97,5	104,1	105,2	105,4
26 Statsskuldräntor m.m.	98,4	103,4	95,0	81,6	73,2
27 Avgiften till Europeiska gemenskapen	20,2	21,2	21,7	22,0	22,9
Summa utgiftsområden	667,5	690,1	689,9	678,2	670,8
Summa utgiftsområden exkl. statsskuldräntor	569,2	586,7	595,0	596,7	597,6
Minskning av anslagsbehållningar	0,0	0,0	3,0	2,0	1,0
Socialförsäkringar vid sidan av statsbudgeten	129,7	132,4	131,0	137,6	143,9
Summa takbegränsade utgifter	698,9	719,1	728,9	736,3	742,5
Budgeteringsmarginal	24,1	0,9	6,1	7,7	27,5
Utgiftstak	723,0	720,0	735,0	744,0	770,0
Procent av BNP	41,6	39,5	38,6	37,2	36,8

Anm: Beloppen är avrundade och summerar därför inte.

4.3.4 Statsskuldräntor

Utgifterna för statsskuldräntor har sedan början av 1990-talet ökat kraftigt till följd av budgetunderskott och därigenom ökad statsskuld. De kommande åren förväntas ränteutgifterna falla trendmässigt till följd av successivt minskande statsskuld. 1997 uppgick statsskuldräntorna till 98,4 miljarder kronor. För 1998 beräknas statsskuldräntorna till 102,9 miljarder kronor, vilket är 5,5 miljarder kronor lägre än vad som prognostiserades i budgetpropositionen för

1998. Den lägre prognosen beror främst på lägre inhemska och utländska marknadsräntor. Mellan åren 1997 och 2001 beräknas utgifterna för statsskuldräntorna minska med ca 26 miljarder kronor.

TABELL 4.9 STATSSKULDSRÄNTOR

MILJARDER KRONOR

	1997	1998	1999	2000	2001
Räntor på lån i svenska kronor	82,5	73,9	73,0	65,3	61,4
Räntor på lån i utländsk valuta	23,9	22,8	21,2	19,5	16,9
Räntor på in- och utlåning	-5,6	-4,0	-1,9	-2,2	-2,0
Över-/underkurser vid emission	-1,7	-3,7	-4,0	-4,6	-4,3
Summa räntor	99,1	89,1	88,4	78,0	72,0
Valutaförluster/vinster	-3,6	1,8	-1,9	-3,2	0,2
Kursförluster/vinster	2,8	12,0	7,8	6,2	0,3
Övrigt	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0
Summa ränteutgifter	98,4	102,9	94,3	81,0	72,6
Statsskuld	1 432,1	1 432,5	1 422,0	1 400,1	1 369,0

Anm: Beloppen är avrundade och summerar därför inte.
Källa: Riksgäldskontoret och Finansdepartementet.

Ränteutgifterna påverkas av ett flertal faktorer, huvudsakligen storleken på statsskulden vid periodens början, det under perioden beräknade primära lånebehovet samt inhemska och utländska marknadsräntor och växelkurser. Dessutom påverkas ränteutgifterna av tekniska faktorer främst bestående av de upplåningstekniker som Riksgäldskontoret använder sig av för att finansiera statens lånebehov och förvalta statsskulden. Genom en aktiv förvaltning av statsskulden eftersträvar Riksgäldskontoret att långsiktigt minimera räntekostnaderna.

I tabell 4.10 nedan visas en periodisering av de utgiftsmässiga räntorna i syfte att ge en mer rättvisande bild av kostnaderna för statsskuld räntorna. Periodiseringen baseras på ränteutgifterna exklusive realiserade kursdifferenser vid förtidsinlösen av lån samt realiserade valutadifferenser.

TABELL 4.10 PERIODISERADE RÄNTEUTGIFTER

MILJARDER KRONOR

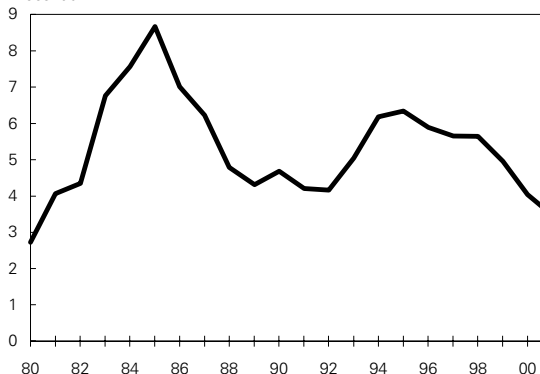
	1997	1998	1999	2000	2001
Summa räntor enligt tabell 4.9 ¹	99,1	89,1	88,4	78,0	72,0
Kurseffekter vid emission	-0,3	1,5	3,0	3,9	4,2
Reala nollkupongräntor	3,3	5,4	7,5	7,7	5,1
Andra nollkupongräntor	-1,8	0,2	-0,9	-1,0	-0,0
Summa justering	1,3	7,0	9,5	10,6	9,3
Summa periodiserade ränteutgifter	100,3	96,1	97,9	88,6	81,3

Anm: Beloppen är avrundade och summerar därför inte.

¹ Exklusive valutaförluster/vinster, kursförluster/vinster och övrigt.
Källa: Riksgäldskontoret och Finansdepartementet.

DIAGRAM 4.3**Statsskuld räntor**

Procent av BNP

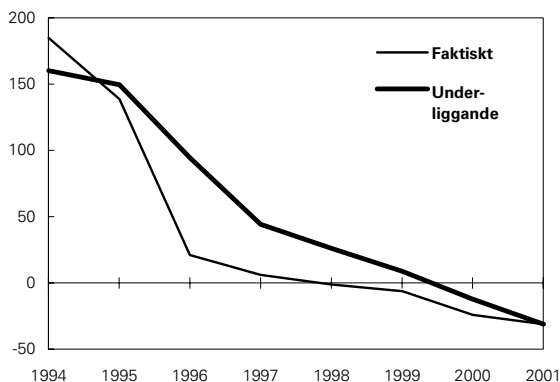
4.3.5 Statens lånebehov och statsskulden

Lånebehovet är skillnaden mellan statens utgifter och inkomster plus Riksgäldskontorets nettoutlåning. Lånebehovet har minskat kraftigt under de senaste åren. Från 242 miljarder kronor 1993 har lånebehovet fallit till 6 miljarder kronor 1997. Från och med 1998 beräknas lånebehovet bli negativt, dvs. staten kan börja amortera statsskulden.

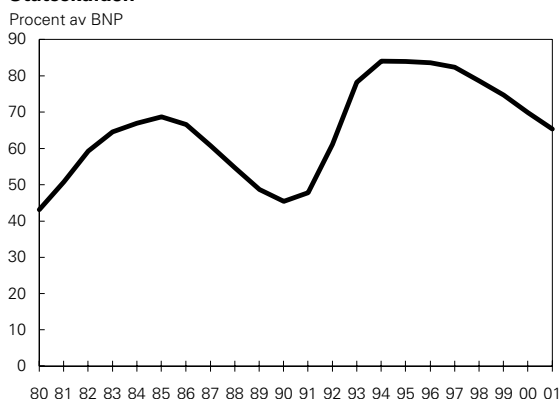
Lånebehovet påverkas, förutom av konjunkturutvecklingen och politiska beslut, även av engångshändelser och tekniska omläggningar. För att få en tydligare bild av lånebehovets underliggande utveckling redovisas även en rensad serie i diagram 4.4. Det kraftiga fallet 1996 beror bland annat på försäljningar och på omläggning av uppbörden av mervärdesskatt åren 1995 och 1996. Ytterligare förklaringar är stora utdelningar från affärsverk och bolag samt överföringen av Kärnavfallsfonden till Riksgäldskontoret.

DIAGRAM 4.4**Statens lånebehov**

Miljarder kronor

DIAGRAM 4.5
Statsskulden

Statsskuldens utveckling bestäms i huvudsak av lånebehovet. Förändringen av statsskulden påverkas även av ändrade valutakurser, eftersom knappt 30 procent av statsskulden är upplånad i utländsk valuta. Till följd av de stora budgetunderskotten i början av 1990-talet växte statsskulden mycket snabbt. Vid utgången av 1991 uppgick statsskulden till ca 690 miljarder kronor. År 1994-1995 kulminerade statsskulden som andel av BNP. Skuldkvoten uppgick då till 84,0 procent. Skuldkvoten förväntas till

år 2001 minska till 65,4 procent av BNP. Pensionsreformen kommer dock att leda till en annorlunda utveckling av såväl lånebehov som statsskuld, se avsnitt 4.8.

4.4 Utgiftstaket för den offentliga sektorn

Våren 1996 beslutade riksdagen för första gången om ett utgiftstak för staten. Utgiftstaket var treårigt och gällde för åren 1997 till 1999. Våren 1997 beslutade riksdagen om utgiftstak för år 2000. I denna proposition föreslås ett utgiftstak för år 2001.

Vid varje beslut om ett statligt utgiftstak har riksdagen även godkänt beräkningen av ett utgiftstak för den offentliga sektorn för samma period. Utgiftstaket för den offentliga sektorn omfattar utgiftstaket för staten samt den beräknade utgiftsnivån för kommunerna. Vid beräkningen av taket för offentlig sektor elimineras interna transaktioner mellan staten och kommunsektorn.

TABELL 4.11 STATENS LÅNEBEHOV OCH STATSSKULDEN

	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
<i>Miljarder kronor</i>								
Inkomster	376,9	465,6	600,5	648,9	686,3	694,4	716,4	729,5
Utgifter exkl. statsskuld räntor	459,3	513,4	559,2	569,2	586,7	598,0	598,7	598,6
Statsskuld räntor m.m. ¹	94,7	104,7	99,5	98,4	103,4	95,0	81,6	73,2
Riksgäldskontorets nettoutlåning m.m. ²	7,8	-13,9	-37,3	-12,4	-4,9	-4,7	-4,2	-5,5
Lånebehov	184,9	138,6	21,0	6,2	-1,1	-6,2	-40,3	-63,2
Beräkningsteknisk överföring							16,5	32,3
Lånebehov efter överföring	184,9	138,6	21,0	6,2	-1,1	-6,2	-23,9	-30,9
Skulddispositioner m.m. ³	-30,5	-38,9	4,4	14,7	1,5	-4,3	1,9	-0,2
Statsskuld	1 286,6	1 386,2	1 411,2	1 432,1	1 432,5	1 422,0	1 400,1	1 369,0
<i>Procent av BNP</i>								
Inkomster	24,6	28,2	35,6	37,3	37,7	36,5	35,8	34,9
Utgifter exkl. statsskuld räntor	30,0	31,1	33,1	32,7	32,2	31,4	29,9	28,6
Statsskuld räntor m.m. ¹	6,2	6,3	5,9	5,7	5,7	5,0	4,1	3,5
Riksgäldskontorets nettoutlåning m.m. ²	0,5	-0,8	-2,2	-0,7	-0,3	-0,2	-0,2	-0,3
Lånebehov	12,1	8,4	1,2	0,4	-0,1	-0,3	-2,0	-3,0
Beräkningsteknisk överföring							0,8	1,5
Lånebehov efter överföring	12,1	8,4	1,2	0,4	-0,1	-0,3	-1,2	-1,5
Skulddispositioner m.m. ³	-2,0	-2,4	0,3	0,8	0,1	-0,2	0,1	0,0
Statsskuld	84,0	84,0	83,6	82,4	78,6	74,7	69,9	65,4

¹ Posten statsskuld räntor m.m. motsvarar utgiftsområde 26.

² Posten nettoutlåning m.m. omfattar såväl Riksgäldskontorets nettoutlåning som en kassamässig korrigeringspost.

³ Under rubriken Skulddispositioner m.m. redovisas bl.a. effekter på valutaskulden av ändrade växelkurser.

4.4.1 Den offentliga sektorns utgiftstak

Utgiftstaket för den offentliga sektorn beräknas som summan av det statliga utgiftstaket och de beräknade kommunala utgifterna med avdrag för interna transaktioner mellan staten och kommunerna. De interna transaktionerna består huvudsakligen av olika former av statsbidrag. Att godkänna ett tak för hela den offentliga sektorn motiveras med att det är de offentliga utgifterna som är avgörande för skatteuttagets nivå. Utgiftstaket har en annan innebörd för den kommunala sektorn än för staten. Eftersom kommunernas utgifter inte fastställs av riksdagen påverkar riksdagen inte direkt utgifternas storlek. I det statliga utgiftstaket ingår dock statens bidrag till kommunerna, vilket innebär att riksdagen indirekt påverkar de kommunala utgifternas storlek.

Utvecklingen inom den kommunala sektorn påverkas i hög grad av de åtgärder som föreslås i denna proposition. Jämfört med beräkningen i budgetpropositionen för 1998 ökar kommunernas utgifter till följd av de ytterligare medel som tillförs enligt regeringens förslag. Vid beräkning av utgiftstaket för den offentliga sektorn dras emellertid de statliga överföringarna till kommunerna av varför utgiftstaket inte påverkas av de ökade kommunala utgifterna. Därtill kommer att den lägre inflationen ger lägre skatteinkomster för kommunerna som därmed antas anpassa utgiftsnivån så att balanskravet uppfylls. Utgiftstaket för den offentliga sektorn åren 1999 och 2000 är därför, trots ökad kommunal konsumtion, något lägre än vad som redovisades i budgetpropositionen för 1998. En utförlig redovisning av kommunernas finanser ges i avsnitt 7.

TABELL 4.12 UTGIFTSTAK FÖR DEN OFFENTLIGA SEKTORN

MILJARDER KRONOR

	1998	1999	2000	2001
Staten inkl. socialförsäkringssektorn	720	735	744	770
Kommunerna	459	475	492	509
Interna transaktioner	-148	-159	-160	-162
Summa	1 031	1 051	1 076	1 117
Procent av BNP	56,6	55,2	53,8	53,4

4.4.2 Utgiftstaket för staten

De totala utgifterna indelas i 27 utgiftsområden. Utgiftsområde 26 Statsskuldräntor m.m. inkluderas dock inte i utgiftstaket. I taket ingår socialförsäkringssektorns utgifter samt en budgeteringsmarginal.

Budgeteringsmarginalens syfte är att minska behovet av revideringar av utgiftstaket och motiveras av den osäkerhet som ligger i beräkningarna. Beräk-

ningarna bygger på den tidigare redovisade prognosen över den makroekonomiska utvecklingen. Då beräkningarna sträcker sig över flera år ökar osäkerheten mot slutet av perioden. Detta motiverar en budgeteringsmarginal som ökar över tiden. För år 2001 bedöms en lämplig storlek på marginalen vara 3,5 procent av utgiftstaket, vilket motsvarar ca 27,5 miljarder kronor. Denna marginal ingår inte i de tidigare redovisade saldoberäkningarna över staten och offentliga sektorn. Ianspråktagande av budgeteringsmarginalen försämrar därmed statsfinanserna. I nuvarande beräkning är dock hela budgeteringsmarginalen finansierad i den mening att den kan utnyttjas utan att de fastställda saldomålen frångås.

För att ta hänsyn till den möjlighet som myndigheter har att föra över medel till kommande budgetår ingår i utgiftstaket posten minskning av anslagsbehållningar. Denna post är en prognos på användningen av tidigare anslagna men ännu ej förbrukade medel. Det angivna beloppet avser skillnaden mellan användningen av sparade medel från tidigare budgetår och uppbyggandet av nytt anslagssparande. Denna post beräknas minska över tiden då reservationsanslagen efterhand blir färre.

För åren 1998 - 2000 ligger de tidigare beslutade utgiftstaken fast på 720, 735 respektive 744 miljarder kronor men med förändrad preliminär fördelning mellan utgiftsområden. För år 2001 föreslås ett utgiftstak på 770 miljarder kronor.

4.5 Utgiftstak för staten fördelat på utgiftsområden

4.5.1 Preliminär fördelning på utgiftsområden åren 1999-2001

I budgetpropositionen för 1998 presenterades en preliminär fördelning av utgifterna på utgiftsområden för åren 1999 och 2000. Regeringen föreslår nu en reviderad fördelning av utgifterna samt en preliminär fördelning för år 2001. Det är flera faktorer som leder till reviderade utgiftsområdesramar. De nya satsningarna som regeringen föreslår i denna proposition är medräknade. Vidare har de reviderade ekonomiska förutsättningarna påverkat fördelningen av utgifterna. Slutlig pris- och löneomräkning av förvaltningskostnadsanslagen för år 1999 har beräknats med utgångspunkt i den allmänna prisutvecklingen inom den konkurrensutsatta sektorn.

I beräkningen ingår inte effekterna av förslaget om ett nytt reformerat ålderspensionssystem. Dessa effekter presenteras i stället i avsnitt 4.8.

I tabell 4.13 nedan presenteras den preliminära fördelningen på utgiftsområden samt differenser i förhållande till de preliminära ramar som redovisades i budgetpropositionen för 1998. Det har skett

vissa förändringar av redovisningsteknisk karaktär sedan budgetpropositionen. Delpensionen och arbetsskadeförsäkringen bruttoredo visas fr.o.m. år 1999 på statsbudgeten. Utgifterna redovisades tidigare inom socialförsäkringssektorn vid sidan av statsbudgeten. Denna post består därför fr.o.m. år 1999 endast av utgifterna för ATP. Redovisningsförändringen påverkar inte det totala utgiftstaket. Utgifterna inom utgiftsområde 10 (arbetsskadeersättningen) och utgiftsområde 11 (delpension) ökar, medan utgifterna inom socialförsäkringssektorn vid sidan av statsbudgeten minskar i motsvarande mån. Detta förklarar ca 6 miljarder kronor av ökningen av utgiftsområde 10 jämfört med budgetpropositionen. För utgiftsområde 11 förklaras 190 miljoner kronor av ökningen år 1999 och 97 miljoner kronor av ökningen år 2000 av omläggningen.

Nya antaganden om den ekonomiska utvecklingen och arbetslösheten jämfört med de som gjordes i budgetpropositionen leder till att utgifterna inom utgiftsområde 13 minskar. Dessutom minskar utgifterna inom utgiftsområde 13 då anslaget för lönegarantiersättning från och med 1999 inte längre belastas av utgifter för räntor och amorteringar.

Lägre marknadsräntor ger lägre utgifter för räntebidrag inom utgiftsområde 18 och för statsskuld räntor.

Avgiften till Europeiska gemenskapen, utgiftsområde 27, ökar kraftigt jämfört med beräkningen i budgetpropositionen. Orsaken är en tidigare underskattning av mervärdesskattebasen, vilken ligger till grund för en del av avgiften.

Posten minskning av anslagsbehållningar är en schablonuppskattning av hur mycket av tidigare beviljade medel som kan komma att förbrukas respektive år. Beloppet skall ses som en prognos på nettot av förändrade anslagsbehållningar. Nettominskningen bedöms bli 3 miljarder kronor år 1999, 2 miljarder kronor år 2000 och 1 miljard kronor år 2001. Orsaken till avtrappningen är att antalet reserveranslag på statsbudgeten minskade kraftigt vid omläggningen av budgeten år 1997.

TABELL 4.13 PRELIMINÄR FÖRDELNING PÅ UTGIFTSOMRÅDEN

MILJONER KRONOR

DIFFERENSER MOT BUDGET-
PROPOSITIONEN

		1999	2000	2001	1999	2000
U01	Rikets styrelse	4 163	4 216	4 548	222	321
U02	Samhällsekonomi och finansförvaltning	2 060	2 008	2 010	23	21
U03	Skatteförvaltning och uppbörd	5 786	5 864	6 023	-41	-58
U04	Rättsväsendet	21 611	22 209	22 886	-36	-95
U05	Utrikesförvaltning och internationell samverkan	2 949	2 947	3 003	76	4
U06	Totalförsvaret	44 267	45 682	45 714	356	-68
U07	Internationellt bistånd	12 002	13 020	13 866	-25	-21
U08	Invandrare och flyktingar	4 389	4 228	4 467	627	658
U09	Hälsovård, sjukvård och social omsorg	24 326	25 911	26 397	-34	309
U010	Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp	43 749	44 777	45 425	4 729	4 469
U011	Ekonomisk trygghet vid ålderdom	62 708	63 239	63 837	-222	-229
U012	Ekonomisk trygghet för familjer och barn	34 780	35 503	36 287	-1 551	-1 334
U013	Ekonomisk trygghet vid arbetslöshet	31 149	24 531	21 696	-2 392	-749
U014	Arbetsmarknad och arbetsliv	48 524	48 919	47 308	-847	256
U015	Studiestöd	21 863	22 951	24 420	-756	-864
U016	Utbildning och universitetsforskning	29 245	30 457	32 199	1 112	1 055
U017	Kultur, medier, trossamfund och fritid	7 499	7 640	7 782	39	26
U018	Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande	19 501	16 643	13 595	-926	-931
U019	Regional utjämning och utveckling	3 501	3 154	3 351	-83	-130
U020	Allmän miljö- och naturvård	1 286	1 289	1 310	88	136
U021	Energi	1 831	1 592	1 568	-11	-11
U022	Kommunikationer	26 044	26 652	25 590	-625	-610
U023	Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar	13 083	13 165	13 190	-709	-696
U024	Näringsliv	2 870	2 852	2 895	280	280
U025	Allmänna bidrag till kommuner	104 118	105 214	105 394	3 830	3 366
U026	Statsskuldräntor m.m.	94 989	81 567	73 167	-3 246	-11 843
U027	Avgiften till Europeiska gemenskapen	21 650	22 011	22 866	1 330	1 029
	Summa utgiftsområden	689 945	678 241	670 795	1 210	-5 711
	Summa utgiftsområden exkl. statsskuldräntor	594 956	596 674	597 628	4 456	6 132
	Minskning av anslagsbehållningar	3 000	2 000	1 000	0	-1 000
	Socialförsäkringar vid sidan av statsbudgeten	130 970	137 591	143 900	-6 958	-6 760
	Summa takbegränsade utgifter	728 926	736 265	742 528	-2 502	-1 628
	Budgeteringsmarginal	6 074	7 735	27 472	2 502	1 628
	Utgiftstak	735 000	744 000	770 000	0	0

Anm: Beloppen är avrundade och summerar därför inte.

4.5.2 Beskrivning av utgiftsområden

I följande avsnitt redovisas förändringar som regeringen avser att föreslå i budgetpropositionen för 1999 inom varje utgiftsområde utöver det som aviseras i budgetpropositionen för 1998.

Nedan angivna utgiftsområdesprognoser för 1998 avviker i vissa fall från utgifter enligt statsbudget. Detta beror bland annat på att anslagssparanden och

reservationer ianspråkats samt förändrande antaganden om den ekonomiska utvecklingen. Väsentliga avvikelser kommenteras i avsnitt 5.3.

Regeringen lägger samtidigt med den ekonomiska vårpropositionen fram förslag om reformering av ålderspensionssystemet. Förslaget redovisas dels i propositionen Inkomstgrundad ålderspension m.m. (prop. 1997/98:151), dels i propositionen Garantipension m.m. (prop. 1997/98:152). Förslagen i dessa

propositioner bygger på den uppgörelse som år 1994 slöts mellan socialdemokraterna och de fyra borgerliga partierna.

Den exakta utformningen av det nya pensionssystemet och övergången till de nya reglerna har fram till helt nyligen varit föremål för beredning. Det har därför inte funnits möjlighet att i denna proposition beakta ålderspensionsreformens effekter på statsbudgeten. I regeringens förslag till utgiftstak för åren 1999, 2000 och 2001 inkluderas inte de ålderspensionsavgifter som fr.o.m. år 1999 skall belasta statsbudgeten, således har inte ålderspensionsreformen beaktats i beräkningen av utgiftsområdenas ramar. Även vissa administrationskostnader är inte beaktade av samma skäl. Regeringen avser att i budgetpropositionen för 1999 lämna reviderade förslag till utgiftstak och utgiftsområdesramar där hänsyn tas till effekterna av ålderspensionsreformen (se avsnitt 4.8).

Utgiftsområde 1: Rikets styrelse

MILJONER KRONOR

UTFALL 1997	PROGNOS 1998	BERÄKNAT 1999	BERÄKNAT 2000	BERÄKNAT 2001
3 910	3 977	4 163	4 216	4 548

Utgiftsområdet omfattar verksamheterna statschefen, riksdagen och dess myndigheter, regeringen, centrala myndigheter samt mediefrågor. För år 1998 uppgår de totala utgifterna enligt statsbudgeten till ca 4 miljarder kronor, varav 2,2 miljarder kronor till regeringen m.m., 1 miljard kronor till riksdagen och dess myndigheter samt 0,7 miljarder kronor till mediefrågor.

I syfte att förstärka regeringens ledning och styrning av statsförvaltningen, öka kvaliteten i Regeringskansliets beredning av regeringsärenden samt förbereda och genomföra det svenska ordförandeskapet i EU år 2001 m.m. tillförs utgiftsområdet 222 miljoner kronor för år 1999, 322 miljoner kronor för år 2000 och 547 miljoner kronor för år 2001.

Genom den personuppgiftslag som föreslås träda i kraft den 1 oktober 1998 kommer Datainspektionen inte längre att uppbära de licensavgifter som finansierar verksamheten. Datainspektionens huvudsakliga verksamhet bör därför finansieras med ett förvaltningsanslag på statsbudgeten från och med år 1999.

Utgiftsområde 2: Samhällsekonomi och finansförvaltning

MILJONER KRONOR

UTFALL 1997	PROGNOS 1998	BERÄKNAT 1999	BERÄKNAT 2000	BERÄKNAT 2001
2 504	2 322	2 060	2 008	2 010

Utgiftsområdet omfattar ett flertal myndigheter som Riksrevisionsverket, Statskontoret, Statistiska cent-

ralbyrån, Konjunkturinstitutet, Riksgäldskontoret, Kammarkollegiet, Statens fastighetsverk, Finansinspektionen m.fl. Vidare ingår kostnader för statsskuldens upplåning och låneförvaltning, vissa tidsbegränsade åtaganden samt Riksdagens revisorer. För år 1998 uppgår de totala utgifterna enligt statsbudgeten till 2,1 miljarder kronor, varav 1,9 miljarder kronor till centrala myndigheter och nämnder samt 0,2 miljarder kronor till tidsbegränsade åtaganden.

Regeringen har i förhållande till tidigare redovisad beräkning utökat ramen med 23 miljoner kronor år 1999 för förstärkning av vissa myndigheter samt för finansiering av en ny myndighet för kvalitets- och kompetensutveckling i statsförvaltningen.

Utgiftsområde 3: Skatteförvaltning och uppbörd

MILJONER KRONOR

UTFALL 1997	PROGNOS 1998	BERÄKNAT 1999	BERÄKNAT 2000	BERÄKNAT 2001
5 735	6 009	5 786	5 864	6 023

Utgiftsområdet omfattar Riksskatteverket, skattemyndigheterna och Tullverket. För år 1998 uppgår de totala utgifterna enligt statsbudgeten till ca 5,7 miljarder kronor varav ca 4,6 miljarder kronor till skatteförvaltningen.

Prioriterade uppgifter för skatteförvaltningen under 1999 är att fortsätta uppbyggnaden av skattemyndigheternas skattebrottsenheter och att slutföra omorganisationen inom ramen för den nya regionindelningen. Samtidigt måste kontrollverksamheten värnas och utvecklas med sikte på förbättring av den preventiva effekten.

Beslagen av narkotika, alkohol och tobak har ökat kraftigt. Regeringen anser det angeläget att fortsätta bekämpningen av bedrägerier inom alkohol- och tobaksområdet och har därför i proposition 1997/98:100 föreslagit att Tullverket skall ges förbättrade möjligheter att kontrollera underlaget för punktskatter avseende alkohol, tobak och mineraloljor i den EU-interna trafiken. Regeringen redovisar i proposition 1997/98:100 motiven för detta förslag. Under förutsättning att riksdagen godkänner regeringens förslag i proposition 1997/98:100 tillförs utgiftsområdet ytterligare 20 miljoner kronor år 1999 och framåt. I nämnda proposition redogör regeringen närmare för de ekonomiska förutsättningarna för Tullverket att utföra punktskattekontrollen.

Mot bakgrund av bl.a. EU-medlemskapet har en utvärdering gjorts avseende den tidigare neddragningen av Tullverkets anslag och dess effekter på kontrollverksamheten och tullverksamheten i övrigt (SOU 1998:18). Utredningen remissbehandlas för närvarande och regeringen avser att återkomma i denna fråga i budgetpropositionen för 1999.

Utgiftsområde 4: Rättsväsendet

MILJONER KRONOR

UTFALL 1997	PROGNOS 1998	BERÄKNAT 1999	BERÄKNAT 2000	BERÄKNAT 2001
21 160	21 796	21 611	22 209	22 886

Utgiftsområdet omfattar polisen, åklagarväsendet, domstolsväsendet, rättshjälpen, kriminalvården, exekutionsväsendet, Brottsförebyggande rådet, Brottsförmyndigheten, Rättsmedicinalverket och Gentekniknämnden. För år 1998 uppgår de totala utgifterna enligt statsbudgeten till 21 miljarder kronor, varav polisväsendet svarar för 11,5 miljarder kronor.

Utgiftsområdet tillförs nu, utöver de höjningar som beslutades föregående år, ytterligare 200 miljoner kronor för år 1999, 250 miljoner kronor för år 2000 och 300 miljoner kronor för år 2001. De nya medlen skall bl.a. användas för att säkerställa närpolisreformen och kampen mot vardagsbrottsligheten samt för att förstärka ekobrottsbekämpningen.

En utgångspunkt för beräkningen är att det pågående arbetet med effektivisering och modernisering av rättsväsendet intensifieras.

Vid beräkningen av ramen för utgiftsområdet har även beaktats en överföring till utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner på 12 miljoner kronor år 1999 och på 7,5 miljoner kronor fr.o.m. år 2000. Överföringen är föranledd av att regeringen i proposition 1997/98:7 Vårdnad, boende och umgänge lämnar förslag som innebär att kommunerna i ökad utsträckning skall hjälpa föräldrar att träffa avtal om vårdnad, boende och umgänge. Förslagen förväntas medföra minskade kostnader för domstolarna samtidigt som kommunernas kostnader ökar.

Utgiftsområde 5: Utrikesförvaltning och internationell samverkan

MILJONER KRONOR

UTFALL 1997	PROGNOS 1998	BERÄKNAT 1999	BERÄKNAT 2000	BERÄKNAT 2001
2 476	2 802	2 949	2 947	3 003

Utgiftsområdet omfattar i huvudsak utrikesförvaltningen, dvs. Utrikesdepartementet och de 102 utlandsmyndigheterna, bidrag till vissa internationella organisationer, nedrustnings- och säkerhetspolitiska frågor, handelspolitik, information om Sverige i utlandet samt Europainformation. För år 1998 uppgår de totala utgifterna enligt statsbudgeten till 2,8 miljarder kronor, varav anslaget till utrikesförvaltningen uppgår till 1,7 miljarder kronor och bidragen till internationella organisationer till 0,9 miljarder kronor.

Utgiftsområdet tillförs 18,5 miljoner kronor år 1999 och 17,5 miljoner kronor år 2000 och 2001 med anledning av regeringens satsning på europafrå-

gor, bl.a. för att öka kunskapen om Europapolitiken och dess möjligheter (avsnitt 1.5.5). Ansvaret för regeringens verksamhetsbidrag till Föreningen Norden överförs fr.o.m. 1999 från utgiftsområde 17 till utgiftsområde 5.

Utgiftsområde 6: Totalförsvaret

MILJONER KRONOR

UTFALL 1997	PROGNOS 1998	BERÄKNAT 1999	BERÄKNAT 2000	BERÄKNAT 2001
40 978	42 567	44 267	45 682	45 714

Utgiftsområdet omfattar verksamheter inom det militära och det civila försvaret, Kustbevakningen, nämnder samt stödverksamhet till det militära och det civila försvaret. I utgiftsområdet ingår även den internationella fredsfrämjande verksamhet som genomförs med svensk militär trupp utomlands. För år 1998 uppgår de totala utgifterna enligt statsbudgeten till 41,2 miljarder kronor, varav 37,2 miljarder kronor till det militära försvaret, 2,6 miljarder kronor till det civila försvaret och 1,4 miljarder kronor till övrig verksamhet.

Regeringen har lämnat två propositioner till riksdagen avseende myndigheten Försvarsmakten, den 12 mars 1998 och den 19 mars 1998. Den förstnämnda propositionen (1997/98:83) behandlar förslag till förändrad styrning av Försvarsmakten. I den andra propositionen (1997/98:84) ges förslag till åtgärder för att komma till rätta med den ekonomiska obalansen inom Försvarsmakten. I denna proposition konstaterar regeringen att extraordinära åtgärder fordras för att bringa ordning i Försvarsmaktens ekonomi och planering.

Regeringen har i proposition 1997/98:83 föreslagit att den säkerhetspolitiska kontrollstationen flyttas fram från år 1998 till år 1999. Regeringen har meddelat riksdagen att den i anslutning till kontrollstationen bland annat avser att ta upp frågan angående det säkerhetspolitiska läget, den långsiktiga anpassningsförmågan och omprövning av systemet med teknikfaktor.

Utgiftsområde 7: Internationellt bistånd

MILJONER KRONOR

UTFALL 1997	PROGNOS 1998	BERÄKNAT 1999	BERÄKNAT 2000	BERÄKNAT 2001
12 139	12 292	12 002	13 020	13 866

Utgiftsområdet omfattar verksamheterna internationellt utvecklingssamarbete samt samarbete med Central- och Östeuropa. För år 1998 uppgår de totala utgifterna enligt statsbudgeten till ca 11,4 miljarder kronor, varav ca 10,6 miljarder kronor till utvecklingssamarbete med u-länder och ca 0,8 miljarder kronor till samarbete med Central- och Östeuropa.

Den totala biståndsramen (inklusive. utgifter som redovisas under andra utgiftsområden) beräknas till ca 12,4 miljarder kronor motsvarande 0,70 procent av bruttonationalinkomsten (BNI). Regeringen har i sin beräkning av ramen utgått från att biståndsramen även för år 1999 skall uppgå till 0,70 procent av BNI för att år 2000 ökas till 0,72 procent av BNI och år 2001 ökas ytterligare till att motsvara 0,73 procent av BNI.

Inom biståndsramen redovisas vissa asylkostnader, medel för EU:s gemensamma bistånd samt vissa administrationskostnader. Dessa s.k. avräkningar minskar år 1999 med ca 152 miljoner kronor, vilket innebär att bidrag till andra utvecklingsändamål kan öka med samma belopp. Avräkningens storlek för åren 2000 och 2001 beräknas utifrån vid budgeteringstillfället tillgängligt prognosunderlag.

Regeringen har, efter en utvärdering, i proposition 1997/98:70 Att utveckla ett grannlandssamarbete, lämnat förslag till ett nytt treårigt program för samarbetet med Central- och Östeuropa för åren 1999 till 2001. Regeringen bedömer att samarbetet kommer att fortsätta och har därför beräknat 800 miljoner kronor årligen för åren 1999 till 2001. Insatsen utgör en del av regeringens prioriterade områden för 2000-talet. Utöver dessa medel avsätts inom utgiftsområde 24 Näringsliv, 200 miljoner kronor årligen för näringslivsinsatser inom Östersjöregionen.

Utgiftsområde 8: Invandrare och flyktingar

MILJONER KRONOR

UTFALL 1997	PROGNOS 1998	BERÄKNAT 1999	BERÄKNAT 2000	BERÄKNAT 2001
3 583	4 374	4 389	4 228	4 467

Utgiftsområdet omfattar statlig migrations- och integrationspolitik. För år 1998 uppgår de totala utgifterna enligt statsbudgeten till 3,9 miljarder kronor, varav 1,8 miljarder kronor till migrationspolitiken och 2,1 miljarder kronor till integrationspolitiken. Ett sammanhållet arbete pågår för att effektivisera samverkan mellan berörda myndigheter vid handläggningen av ansökningar om uppehållstillstånd och visering, bl.a. som en förberedelse inför Sveriges deltagande i Schengensamarbetet.

Fler skyddsbehövande med anhöriga får nu uppehållstillstånd och tas emot i kommunerna än vad som antogs i budgetpropositionen för år 1998. Ökningen tog fart hösten 1997 och bedöms kulminera innevarande budgetår. De medel som anslagits till statlig ersättning till kommunerna för flyktingmottagande år 1998 kommer därför sannolikt inte att räcka till. Utgifterna bestäms till stor del av utflyttningsstakten till kommunerna. Regeringen avser att avvakta utfallet första halvåret 1998 för att sedan återkomma till riksdagen i frågan i samband med budgetpropositionen.

Även åren 1999 och 2000 kommer att innebära ökade statliga ersättningar för kommunernas flyktingmottagande jämfört med antagandena i den senaste budgetpropositionen.

Vidare föreslår regeringen att utgiftsområdesramen utökas med 128 miljoner kronor år 1999, 128 miljoner kronor år 2000 samt 578 miljoner kronor år 2001 med anledning av den treårssatsning som genomförs inom ramen för framtidssatsningen "Ett Sverige för alla" som redovisas i avsnitt 1.5.6.

Utgiftsområde 9: Hälsovård, sjukvård och social omsorg

MILJONER KRONOR

UTFALL 1997	PROGNOS 1998	BERÄKNAT 1999	BERÄKNAT 2000	BERÄKNAT 2001
24 218	22 873	24 326	25 911	26 397

Utgiftsområdet omfattar verksamheterna hälsovård, sjukvård och social omsorg. För år 1998 uppgår de totala utgifterna enligt statsbudgeten till 22,5 miljarder kronor, varav ca 16,4 miljarder kronor avser hälsovård och sjukvård, 5,0 miljarder kronor omsorg om äldre och personer med funktionshinder och 0,7 miljarder kronor åtgärder för barn, socialt behandlingsarbete samt alkohol- och narkotikapolitik.

Statens utgifter för utgiftsområdet utgör en mindre del av de samlade offentliga utgifterna för hälso- och sjukvård och social omsorg. Huvudmannskapet för dessa verksamheter ligger huvudsakligen hos kommuner och landsting. Statens stöd till den kommunala sektorn utgår främst från utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner.

Regeringen har i beräkningen av den ekonomiska ramen för utgiftsområdet utgått från att tidigare beslutade besparingar genomförs inom utgiftsområdet. Regeringen har genom särskilda ägardirektiv ålagt Apoteket AB att genomföra kostnadsminskningar om minst 300 miljoner kronor under år 1998 och 100 miljoner kronor under år 1999.

Regeringen överlämnade nyligen till riksdagen proposition 1997/98:112 Reformerat tandvårdsstöd. Förslagen i propositionen innebär en förändrad inriktning av tandvårdsförsäkringen fr.o.m. den 1 januari 1999. Propositionen medför också en årlig ökning av kostnadsramen för tandvård fr.o.m. år 1999 med 500 miljoner kronor i förhållande till vad som angavs i budgetpropositionen för år 1998. Under förutsättning att riksdagen godkänner regeringens förslag kommer den totala utgiftsramen för tandvårdsförsäkringen att uppgå till totalt 1 900 miljoner kronor från år 1999.

Regeringen har även beslutat överlämna proposition 1997/98:113 Nationell handlingsplan för äldrepolitiken till riksdagen. Syftet är att lägga fast mål och riktlinjer för en långsiktig äldrepolitik samt att ge förslag till åtgärder inom vissa angelägna områden,

främst avseende äldreomsorgen. Regeringen föreslår därför att äldreomsorgen m.m. tillförs 300 miljoner kronor år 1999, varav 50 miljoner kronor omfördelas inom ram. För perioden 2000 till 2001 tillförs 300 miljoner kronor per år. Regeringen föreslår även att ett tillfälligt bidrag till äldreboende införs under åren 1998 och 1999.

Vid sidan av dessa resursinsatser lämnar regeringen även förslag om en nivåhöjning av det generella statsbidraget till kommuner och landsting (se avsnitt 7.4). Resurstillskottet förbättrar förutsättningarna för att bl.a. leva upp till förslagen och riktlinjerna inom äldreomsorgen och även minska väntetiderna inom sjukvården.

Utgiftsområde 10: Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp

MILJONER KRONOR

UTFALL 1997	PROGNOS 1998	BERÄKNAT 1999	BERÄKNAT 2000	BERÄKNAT 2001
35 591	37 554	43 749	44 777	45 425

Utgiftsområdet omfattar socialförsäkringsförmåner som lämnas vid ohälsa. Förmåner ges i form av dag-ersättningar såsom sjukpenning, rehabiliteringsersättning, närståendepenning samt vissa yrkesskadeersättningar. Därutöver redovisas ersättningar för folkpension och pensionstillskott i form av förtidspension och handikappersättning. Utgiftsområdet omfattar även administrationskostnaderna för socialförsäkringen, dvs. Riksförsäkringsverket och de allmänna försäkringskassorna. Fr.o.m. år 1999 redovisas även förmåner under arbetsskadeersättning inom utgiftsområdet.

För år 1998 uppgår de totala utgifterna enligt statsbudgeten till 37,2 miljarder kronor, varav 4,9 miljarder kronor avser socialförsäkringens administration. ATP i form av förtidspension samt utgifterna för arbetsskadeersättning redovisas vid sidan av statsbudgeten.

I beräkningen av utgiftsområdets ram för år 1999 och framåt har arbetsskadeersättningens avveckling beaktats (prop. 1997/98:41, bet. 1997/98:SfU8, rskr. 1997/98:153 och prop. 1997/98:151 Inkomstgrundad ålderspension, m.m.). Arbetsskadeersättning, som omfattar anställda, uppdragstagare och egenföretagare, ger ersättning för inkomstbortfall till den som drabbas av skada i sitt arbete. De totala utgifterna för arbetsskadeersättning uppgår enligt statsbudgeten till ca 6 miljarder kronor för år 1998. En utförlig redovisning finns i avsnitt 4.7.

Regeringen har vid sin beräkning av den ekonomiska ramen för utgiftsområdet utgått ifrån att tidigare beslutade besparingar inom utgiftsområdet genomförs.

Utgiftsområdesramen har justerats med anledning av förslaget om höjningen av det reducerade basbe-

loppet (se även utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom samt avsnitt 4.8).

Socialförsäkringsadministrationen förstärks år 1999 genom att 225 miljoner kronor tillfälligt tillförs Riksförsäkringsverket och de allmänna försäkringskassorna. De tillförda medlen har tidigare avsatts under anslaget Sjukpenning och rehabilitering m.m. Förändringen påverkar inte utgiftsområdesramen.

Regeringen har i proposition 1996/97:63 Samverkan, socialförsäkringens ersättningsnivåer och administration, m.m. redovisat det särskilda behov av arbetsmarknadsåtgärder som föreligger för gruppen tre fjärdedels förtidspensionärer som står till arbetsmarknadens förfogande. Försäkringskassan avses få ansvaret för att i samverkan med arbetsförmedling och arbetsmarknadsinstitut, Samhall AB eller annan aktör hjälpa gruppen till en varaktig sysselsättningslösning. I första hand bör personer i denna grupp prövas mot den ordinarie arbetsmarknaden, eventuellt med hjälp av lönebidrag. Om någon annan lösning inte kan hittas skall en plats i Samhall AB garanteras. Regeringen avser att återkomma med förslag i budgetpropositionen för 1999. Nya regler beräknas kunna träda i kraft den 1 januari 1999. Åtgärderna bedöms inte föranleda någon ramhöjning.

Utgiftsområde 11: Ekonomisk trygghet vid ålderdom

MILJONER KRONOR

UTFALL 1997	PROGNOS 1998	BERÄKNAT 1999	BERÄKNAT 2000	BERÄKNAT 2001
63 134	62 560	62 708	63 239	63 837

Utgiftsområdet omfattar folkpension och pensionstillskott i form av ålderspension, efterlevandepension till vuxna, bostadstillägg till pensionärer samt särskilt pensionstillägg.

För år 1998 uppgår de totala utgifterna enligt statsbudgeten till 62,7 miljarder kronor. Därav svarar ålderspensioner för ca 52 miljarder kronor. ATP i form av ålderspension och efterlevandepensioner till vuxna finansieras vid sidan av statsbudgeten år 1998.

Utgifterna för delpensionsförsäkringen kommer fortsättningsvis att redovisas under utgiftsområdet (prop. 1997/98:41, bet. 1997/98: SfU8, rskr. 1997/98:153 och prop. 1997/98:151 Inkomstgrundad ålderspension m.m.). En utförlig redovisning finns i avsnitt 4.7.

Delpension beviljas försäkrad mellan 61 och 64 år som minskat sin arbetstid med minst fem timmar och högst tio timmar per vecka. Den 1 juli 1994 gjordes inskränkningar i rätten till delpension. Förändringarna har inneburit en kraftig minskning av antalet nybeviljade delpensioner. I samband med att ålderspension enligt de reformerade reglerna kommer att börja utbetalas fr.o.m. år 2001 skall inga nya delpensioner beviljas. De totala utgifterna för delpensionsförsäk-

ringen uppgår enligt statsbudgeten för år 1998 till ca 600 miljoner kronor.

Basbeloppet har sedan år 1993 reducerats med två procent vid beräkningen av pensioner. Regeringen föreslår nu att pensionerna för år 1999 beräknas utifrån ett basbelopp som reduceras med en procent och att pensionerna för år 2000 och framåt beräknas utifrån ett icke reducerat basbelopp (se avsnitt 4.6). Höjningen av det reducerade basbeloppet påverkar ålders-, efterlevande-, barn- och förtidspensionsanslagen i form av både ATP och folkpension. Kostnaden för höjningen av det reducerade basbeloppet delas upp mellan utgiftsområdena 10, 11 och 12, samt socialförsäkringssektorn vid sidan av statsbudgeten. Som ett led i arbetet med saneringen av statens finanser, i enlighet med den ekonomiskpolitiska propositionen (prop. 1994/95:25), begränsades uppräkningsen av basbeloppet från och med år 1995. Storleken av uppräkningsen knöts till storleken av statens budgetunderskott. Då underskottet understeg 50 miljarder kronor skulle basbeloppet enligt de fastlagda principerna räknas upp med hela prisförändringen. Uppskrivningen av basbeloppet för år 1999 beror enligt dessa principer på utfallet för budgetåret 1997. Eftersom budgetunderskottet för år 1997 understeg 50 miljarder kronor föreslår nu regeringen att basbeloppet för år 1999 och tills vidare räknas upp med den fulla prisförändringen (se avsnitt 4.6).

I beräkningen av utgiftsområdets ram har regeringen beaktat samtliga dessa förändringar.

Utgiftsområde 12: Ekonomisk trygghet för familjer och barn

MILJONER KRONOR

UTFALL 1997	PROGNOS 1998	BERÄKNAT 1999	BERÄKNAT 2000	BERÄKNAT 2001
32 602	35 605	34 780	35 503	36 287

Utgiftsområdet omfattar statens ekonomiska stöd till barnfamiljer (förutom bostadsbidraget som återfinns under utgiftsområde 18 och studiebidragen som återfinns under utgiftsområde 15). Stödet utgörs av allmänna barnbidrag, föräldraförsäkring inklusive havandeskapspenning, underhållsstöd, bidrag till kostnader för internationella adoptioner, folkpension i form av barnpension och vårdbidrag till handikappade barn. ATP i form av barnpension finansieras vid sidan av statsbudgeten.

För år 1998 uppgår de totala utgifterna enligt statsbudgeten till 35,8 miljarder kronor.

Riksdagen har vid behandlingen av budgetpropositionen för 1998 givit tillkänna att regeringen i den kommande ekonomiska vårpropositionen bör återkomma till riksdagen med förslag till ändrade regler för inkomstprövning i underhållsstödssystemet (1997/98:SfU1). Utskottet anser att ett införande av bestämmelser i underhållsstödet som bygger på de

principer som gäller i studiemedelssystemet, i många fall skulle innebära att de som drabbats av inkomstminskningar skulle kunna få återbetalningsskyldigheten fastställd till ett belopp som i större utsträckning motsvarar deras betalningsförmåga.

En särskild arbetsgrupp inom Regeringskansliet skall under våren 1998 analysera regler och det ekonomiska utfallet för underhållsstödssystemet. Gruppen skall ta hänsyn till de förslag om ändrade regler för inkomstprövning som lämnats av riksdagen och Riksförsäkringsverket och samtidigt pröva om andra förslag till regeländringar skall utarbetas. Regeringen avser att i samband med budgetpropositionen för 1999 ta ställning till behov av förändringar i systemet för underhållsstödet.

Utgiftsområde 13: Ekonomisk trygghet vid arbetslöshet

MILJONER KRONOR

UTFALL 1997	PROGNOS 1998	BERÄKNAT 1999	BERÄKNAT 2000	BERÄKNAT 2001
40 920	37 485	31 149	24 531	21 696

Utgiftsområdet omfattar bidrag till arbetslöshetsersättning och till lönegarantiersättning. Inom utgiftsområdet finansieras ersättning till deltagare i offentliga tillfälliga arbeten för äldre arbetslösa, resursarbete, tillfällig avgångsersättning, generationsväxling och den s.k. aktivare användningen av arbetslöshetsersättningen. För år 1998 uppgår de totala utgifterna enligt statsbudgeten till sammanlagt 42,7 miljarder kronor, varav 40,7 miljarder kronor utgörs av bidrag till arbetslöshetsersättning och åtgärderna ovan och drygt 2 miljarder kronor utgörs av bidrag till lönegarantiersättning.

Konjunkturuppgången sedan andra halvåret 1997 i kombination med regeringens utbildningssatsning har medfört att arbetslösheten sjunkit i snabb takt, vilket minskar belastningen på utgiftsområdet.

Regeringen överväger när åtgärden offentligt tillfälligt arbete skall avvecklas och återkommer med besked i budgetpropositionen.

Genom riksdagens beslut med anledning av proposition om en allmän och sammanhållen arbetslöshetsförsäkring (prop. 1996/97:107, bet. 1996/97:AU13, rskr. 1996/97:236) lades grunden för en långsiktigt stabil arbetslöshetsförsäkring. I vissa av frågorna som berördes i propositionen avsåg regeringen att återkomma till riksdagen. Regeringen har beslutat om direktiv till en utredning kring frågan om deltidbegränsningen. Vidare har regeringen tillsatt en arbetsgrupp som skall utreda frågan om en indexering av dagpenningbeloppets högsta och lägsta nivå.

Eftersom arbetslöshetsförsäkringen skall vara en omställningsförsäkring har den stor betydelse för arbetsmarknadens funktionssätt, inte minst i en uppåtgående konjunktur. Regeringen avser att under bud-

getåret 1999 fortsätta insatserna för att stärka arbetsförmedlingarnas kontrollfunktion och Arbetsmarknadsstyrelsens tillsyn av arbetslöshetskassornas verksamhet. Detta skall bl.a. ske genom en intensifierad uppföljning av de riktlinjer för arbetsförmedlingens kontrollfunktion som AMV på regeringens uppdrag utarbetat.

Regeringen står fast vid målet om att den öppna arbetslösheten skall halveras till 4 procent vid sekelskiftet och att målet därefter är full sysselsättning. Regeringens bedömning är att arbetslösheten nu kommer att minska i en snabbare takt än vad som angavs i budgetpropositionen för budgetåret 1998. Detta medför en lägre belastning på anslaget för arbetslöshetsersättning jämfört med de tidigare preliminärt beräknade anslagsbeloppen under utgiftsområdet för budgetåren 1999 och 2000.

Vidare kommer belastningen på anslaget för lönegarantiersättning att minska då den återstående skulden för lönegarantifonden i Riksgäldskontoret avvecklas vid utgången av år 1998. Förändringen innebär att räntor och amorteringar för skulden lyfts av anslaget för lönegarantiersättning och att endast utgifter för lönegarantiersättning belastar anslaget fr.o.m. budgetåret 1999. Denna tekniska justering innebär att anslagsnivån för budgetåret 1999 sänks med 1 013 miljoner kronor i förhållande till tidigare beräknat anslagsbelopp för budgetåret 1999. Den tekniska justeringen påverkar inte rätten till lönegarantiersättning och således inte heller de förväntade utgifterna för lönegarantiersättningar.

Utgiftsområde 14: Arbetsmarknad och arbetsliv

MILJONER KRONOR

UTFALL 1997	PROGNOS 1998	BERÄKNAT 1999	BERÄKNAT 2000	BERÄKNAT 2001
50 005	49 338	48 524	48 919	47 308

Utgiftsområdet omfattar till största delen verksamheterna arbetsmarknadspolitiska åtgärder, arbetslivsfrågor och Arbetsmarknadsverkets förvaltningskostnader. Vidare ingår tillsynsmyndigheter och forskningsmyndigheter inom arbetslivsområdet, Samhall AB:s verksamhet, Arbetsdomstolen, Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering m.fl. myndigheter. Under utgiftsområdet återfinns också frågor om arbetsorganisation och kompetensutveckling m.m. samt utgifter för jämställdhetspolitiska åtgärder och för statliga arbetsgivarfrågor. För år 1998 uppgår de totala utgifterna enligt statsbudgeten till ca 47,5 miljarder kronor, varav utgifterna för konjunkturberoende arbetsmarknadspolitiska åtgärder svarar för ca 21 miljarder kronor.

I syfte att motverka flaskhalsar på arbetsmarknaden och förstärka arbetsförmedlingarnas arbete med företagskontakter kommer regeringen i budgetpro-

positionen att föreslå riksdagen att de tillfälliga personalförstärkningarna vid arbetsförmedlingar och arbetsmarknadsinstitut om sammanlagt 850 miljoner kronor som disponeras av AMV under innevarande budgetår bibehålls även under år 1999. Regeringen överväger vidare att i budgetpropositionen föreslå riksdagen en satsning på IT-utbildning inom den offentliga sektorn. Statskontoret och AMV kommer att ges i uppdrag att kartlägga behovet av IT-utbildning inom offentlig sektor, inventera pågående insatser samt ge förslag till ytterligare insatser. Syftet är att stärka IT-kunskapen inom sektorn samt att främja en jämn könsfördelning inom IT-området. Den yrkesinriktade arbetsmarknadsutbildningen spelar också en viktig roll för möjligheterna att motverka flaskhalsar och bristyrken inom såväl offentlig som privat sektor.

Regeringen har vidare för avsikt att i budgetpropositionen föreslå förenklingar av reglerna för de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna samt ett enhetligt och utökat försäkringsskydd för deltagarna i åtgärderna. I detta sammanhang kommer arbetsplatsintroduktion och arbetslivsutveckling föreslås ersättas med en ny praktikåtgärd.

Resursarbete ingår under budgetåret 1998 i AMV:s mål för omfattningen av de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna och fr.o.m. den 1 juli 1998 föreslås finansieringen ske inom utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv. Resursarbete infördes den 1 juli 1997 som en försöksverksamhet, vilken skulle pågå till utgången av år 1998. Regeringen avser att i budgetpropositionen föreslå att resursarbete får beviljas även under år 1999 bl.a. eftersom åtgärden kan vara lämplig för deltidsarbetslösa i den offentliga sektorn. Åtgärden kan också bidra till att förbättra kvaliteten inom vård och omsorg. Regeringen vill emellertid betona betydelsen av att möjligheten till utökad arbetstid för deltidsarbetslösa noga prövas innan resursarbete inrättas på en arbetsplats. Regeringen avser dock föreslå att anvisningarna till resursarbete inte får löpa längre än till den 31 december 1999. Utfasningen av resursarbete sker mot bakgrund av den positiva utvecklingen på arbetsmarknaden och kommunsektorns förbättrade ekonomi bl.a. till följd av de resurstillskott som regeringen anvisat.

Kommittén för utvärdering av avregleringen av arbetsförmedlingsmonopolet har lämnat ett slutbetänkande, Personaluthyrning (SOU 1997:58). I betänkandet föreslås bl.a. införande av ny lagstiftning på området. Regeringen är dock inte beredd att tillstyrka utredningens förslag mot bakgrund av att frivillig auktorisation och kollektivavtal alltmer utnyttjas inom branschen. Regeringen avser dock att noggrant följa utvecklingen och vid behov föreslå ny lagstiftning kring detta. Förslag rörande företagshälsovården har presenterats av en arbetsgrupp under Arbetsmarknadsdepartementet (Ds 1998:17). Rapporten remissbehandlas för närvarande.

Samhallkoncernen har redovisat negativa ekonomiska resultat de två senaste åren. Enligt Samhalls beräkningar riskerar koncernen ekonomiska underskott även kommande år. Regeringen ser allvarligt på detta. Regeringskansliet inleder därför ett arbete för att dels analysera Samhalls ekonomi, dels se över mål, styrning och finansiering av Samhalls verksamhet. Resultatet av analysarbetet skall ligga till grund för ställningstagande i budgetpropositionen för år 1999.

Regeringen avser att senare i höst som ett led i en satsning på insatser för arbetshandikappade återkomma med ytterligare förslag om att förbättra situationen för de arbetshandikappade på arbetsmarknaden.

Regeringen lämnar senare en skrivelse till riksdagen med en redovisning av den översyn av de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna ur ett jämställdhetsperspektiv som Riksrevisionsverket genomfört på uppdrag av regeringen.

Utgiftsområde 15: Studiestöd

MILJONER KRONOR

UTFALL 1997	PROGNOS 1998	BERÄKNAT 1999	BERÄKNAT 2000	BERÄKNAT 2001
15 983	21 268	21 863	22 951	24 420

Utgiftsområdet omfattar statens utgifter för studiefinansiering för studier på gymnasienivå, vuxenstudier samt högskolestudier. För år 1998 uppgår de totala utgifterna enligt statsbudgeten till ca 22 miljarder kronor, varav 2 miljarder kronor avser studiehjälp till gymnasieungdomar, 9,3 miljarder kronor avser vuxenstudiestöd och 9,9 miljarder kronor avser studiemedel.

För år 1999 beräknar regeringen att ramen för utgiftsområdet minskar med 494 miljoner kronor beroende på tidigare beslutade besparingar inom utbildningsområdet. Besparingen tas ut på anslaget för särskilt vuxenstudiestöd för arbetslösa (SVUXA). Ramen ökas med 89 miljoner kronor till följd av att vissa tidigare beslutade besparingar på utgiftsområde 15 i stället tas ut inom utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning.

Regeringen föreslår på tilläggsbudget att arbetslösa som nu studerar med det särskilda utbildningsbidraget skall ges möjlighet att fortsätta studera med samma bidrag ett andra år under hösten 1998 och våren 1999. De arbetslösa som påbörjar sina studier med särskilt utbildningsbidrag hösten 1998 och som fortsätter sina studier ett andra år hösten 1999 har förtur till SVUXA. Regeringen föreslår dessutom att SVUXA på gymnasienivå bör kunna ges under fyra terminer. Regeringen har beräknat att förslagen ryms inom utgiftsområdets ramar.

Regeringen föreslår en förlängning och utökning av försöksverksamheten med den kvalificerade yr-

kesutbildningen till år 2001, vilket medför vissa omfördelningar mellan utgiftsområdena 15 och 16. Regeringen har också avsatt resurser för ytterligare förstärkningar inom högskolesektorn och har även beräknat medel för detta inom studiestödsområdet.

Under innevarande läsår (1997/98) finns det möjlighet för ungdomar under 20 år att få stipendier på 10 000 kronor. Stipendier utbetalas till dem som med godkänt resultat genomgått ett basår med inriktning mot naturvetenskap och teknik. Regeringen anser att det är viktigt att ungdomar, som har avslutat gymnasieskolan och vill skaffa sig särskild behörighet för naturvetenskaplig eller teknisk utbildning även fortsättningsvis ges möjlighet att få stipendier när de genomgått basåret. Regeringen beräknar därför medel för 1 000 basårsstipendier motsvarande 10 miljoner kronor per år för perioden 1999 till 2001 under utgiftsområdet.

Utgiftsområde 16: Utbildning och universitetsforskning

MILJONER KRONOR

UTFALL 1997	PROGNOS 1998	BERÄKNAT 1999	BERÄKNAT 2000	BERÄKNAT 2001
25 122	27 622	29 245	30 457	32 199

Utgiftsområdet omfattar utgifter för barnomsorg, skola, vuxenutbildning, högskoleutbildning samt universitetsforskning. För år 1998 uppgår de totala utgifterna enligt statsbudgeten till ca 27 miljarder kronor, varav 5,2 miljarder kronor avser barnomsorg, skola och vuxenutbildning, 19,2 miljarder kronor avser utbildning och forskning vid universitet och högskolor samt ca 2,2 miljarder kronor avser forskning.

För år 1999 beräknar regeringen att utgiftsramen ökas med 494 miljoner kronor till följd av att en del av en tidigare beslutad besparing om 1 060 miljoner kronor i stället tas ut under utgiftsområde 15 studiestöd. Resterande del av besparingen, 566 miljoner kronor, ligger kvar inom utgiftsområde 16 och tas för år 1999 ut genom anslagsminskningar som till huvuddelen kompenseras genom att anslagssparande från budgetåren 1995/96 och 1997 utnyttjas.

Regeringen presenterar i avsnittet Kunskap och kompetens (1.5.1) ett tiopunktsprogram för kvalitet och likvärdighet i skolan. Bland annat kommer krav på kvalitetsförbättringar, dvs. bättre målpuppfyllelse, att ställas. I beräkningen av utgiftsområdesramen ingår 110 miljoner kronor per år för dessa åtgärder åren 1999 till 2001. Regeringen avser att återkomma till riksdagen med förslag på de punkter som kräver riksdagens beslut.

Det nya tekniska programmet, som aviserades i utvecklingsplanen för förskola, skola och vuxenutbildning (skr. 1996/97:112) och som bl.a. syftar till att skapa nya former för samarbete med arbetslivet,

bör introduceras i form av ett antal pilotprojekt. Det bör ankomma på regeringen att med stöd av bemyndigandet i 15 kap. 4 § skollagen (1985:1100) meddela föreskrifter om sådan försöksverksamhet.

Inom ramen för regeringens IT-satsning (avsnitt 1.5.2) skall ett IT-program för skolan läggas fram. För dessa åtgärder beräknas sammanlagt 1 500 miljoner kronor under perioden 1999 till 2001. Regeringen aviserar i avsnittet Ett Sverige för alla (1.5.6) sin avsikt att förelägga riksdagen en storstadspolitisk proposition under våren. För att stärka kunskaperna i svenska språket i områden med hög andel invandrare avsätts vissa resurser fr.o.m. år 1999.

Den flexibla organisationsform som försöksverksamheten med kvalificerad yrkesutbildning (KY) innebär, och den nära koppling som utbildningarna har till arbetslivet, gör att KY snabbt kan svara mot arbetsmarknadens efterfrågan på arbetskraft. Regeringen föreslår att försöksverksamheten förlängs till och med år 2001. Regeringens utgångspunkt är att försöksverksamheten efter år 2001 ska övergå i reguljär verksamhet. Regeringen avser att återkomma till riksdagen i denna fråga senast under våren år 2000. Vidare föreslår regeringen att försöksverksamheten utökas från 8 800 platser till 12 000 platser fr.o.m. år 1999. Regeringen har också för avsikt att föreslå regelförändringar som gör att kommittén för kvalificerad yrkesutbildning, som leder försöksverksamheten, kan koncentrera platsfördelningen till yrkesområden med påtalad brist på arbetskraft.

Regeringen avser att senare återkomma till fördelningen av de nya högskoleplatserna för år 2000 m.m. Regeringen har också avsatt resurser för ytterligare förstärkningar inom högskolesektorn.

Regeringen avser att föreslå att Centrala studie-stödsnämnden (CSN) tillförs 75 miljoner kronor år 1999 genom omprioriteringar inom utgiftsområde 16. Inom återbetalningsverksamheten avser regeringen att höja expeditionsavgiften fr.o.m. den 1 juli 1998. Detta beräknas ge ett tillskott med 20 miljoner kronor under år 1999.

De satsningar på forskning som gjordes vid vissa mindre och medelstora högskolor år 1998 kommer att föreslås finansieras varaktigt genom omprioriteringar inom utgiftsområdet. Vidare kommer de ytterligare åtgärder för år 1999 som angivits i planeringsförutsättningarna i budgetpropositionen för år 1998 att finansieras på motsvarande sätt. Regeringen avser också att föreslå att tidigare beslutade besparingar om sammanlagt 89 miljoner kronor inom studiestödet skall tas ut inom utgiftsområde 16.

Vidare kommer regeringen att föreslå att resurserna för universitetsdatanätet SUNET förstärks genom tillskott på 40 miljoner kronor år 2000 och 90 miljoner kronor år 2001 samt genom omprioriteringar.

Utgiftsområde 17: Kultur, medier, trossamfund och fritid

MILJONER KRONOR

UTFALL 1997	PROGNOS 1998	BERÄKNAT 1999	BERÄKNAT 2000	BERÄKNAT 2001
7 179	7 443	7 499	7 640	7 782

Utgiftsområdet omfattar konstarterna, dvs. frågor om teater, dans, musik, bibliotek, litteratur, kulturtidskrifter, bild och form, konsthantverk, ersättningsar och bidrag till konstnärer samt film. Vidare ingår kulturarvet dvs. frågor om arkiv, kulturmiljö, arkitektur och design samt museer och utställningar. Utgiftsområdet omfattar även delar av medieområdet, kultur- och medieforskning, stöd till trossamfund och folkbildningen. Folkbildningsfrågor omfattar bl.a. bidrag till folkhögskolorna och studieförbunden, bidrag till kontaktutbildningen samt vissa handikappåtgärder inom folkbildningen. Utgiftsområdet omfattar slutligen även ungdomsfrågor samt folkrörelse- och idrottsfrågor. För år 1998 uppgår de totala utgifterna enligt statsbudgeten till 7,3 miljarder kronor, varav 4,2 miljarder kronor hänför sig till kulturområdet.

Regeringen har i beräkningen av ramen för utgiftsområdet utgått från att riksdagen godkänner regeringens förslag att utgiftsområdet engångsvis ökar med 15 miljoner kronor år 1999 och 7,5 miljoner kronor år 2000 för insatser i syfte att förbättra konstnärernas villkor i enlighet med propositionen om konstnärernas villkor (prop. 1997/98:87). Vidare beräknas ramen öka med 10 miljoner kronor årligen under åren 1999 till 2001 för insatser inom ramen för regeringens IT-satsning (avsnitt 1.5.2).

I avvaktan på införandet av ett beslutat vinstdelningssystem från AB Svenska Spel avser regeringen i budgetpropositionen föreslå att bidraget från Svenska Spel ökar under år 1999. Därmed möjliggörs bl.a. en talangsatsning inom idrotten.

Från år 1999 tillförs utgiftsområdet 40 miljoner kronor för att förstärka studieförbundens och folkhögskolornas möjligheter att möta framtidens behov av kunskaper, social kompetens och förmåga att fungera i och bidra till ett demokratiskt samhälle. Slutligen har ansvaret för regeringens verksamhetsbidrag till Föreningen Norden övergått från Kulturdepartementet till Utrikesdepartementet, vilket innebär en överföring av 7,1 miljoner kronor från utgiftsområde 17 till utgiftsområde 5 Utrikesförvaltning och internationell samverkan fr.o.m. år 1999.

Utgiftsområde 18: Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande

MILJONER KRONOR

UTFALL 1997	PROGNOS 1998	BERÄKNAT 1999	BERÄKNAT 2000	BERÄKNAT 2001
30 891	22 164	19 501	16 643	13 595

Utgiftsområdet omfattar plan-, bygg- och bostadsväsendet, geotekniska frågor, länsstyrelserna och regionala självstyrelseorgan, lantmäteriverksamhet m.m. samt stöd till ekologisk omställning och utveckling. För år 1998 uppgår de totala utgifterna enligt statsbudgeten till 22,8 miljarder kronor, varav plan-, bygg- och bostadsväsendet svarar för 19,9 miljarder kronor (inkl. räntebidrag och bostadsbidrag), länsstyrelserna m.m. 1,7 miljarder kronor och stöd till ekologisk omställning och utveckling 0,8 miljarder kronor.

Regeringen bereder för närvarande frågan om hur statens medverkan i plan-, bygg- och bostadsforskningen skall utformas i fortsättningen. Inriktningen är att koncentrera statens insatser till områden som bedöms särskilt angelägna i ett framtidsperspektiv och att reducera resurserna till byggforskningen i dess nuvarande former. Regeringen avser att återkomma till riksdagen i en proposition om byggfrågor senare under våren.

Omstruktureringsarbetet inom lantmäteriverksamheten fullföljs. Regeringen avser att i budgetpropositionen för år 1999 redovisa för riksdagen hur arbetet fortskrider och vilka insatser som har gjorts.

Resurser motsvarande 490 miljoner kronor beräknas tillföras utgiftsområdet för år 1999 för åtgärder med anledning av förslag i proposition Bostadspolitik för hållbar utveckling (1997/98:119). Ramen höjs för samma ändamål med 530 miljoner kronor år 2000 och 200 miljoner kronor år 2001.

Länsstyrelserna beräknas tillföras medel för förstärkt miljötillsyn och tillkommande uppgifter till följd av miljöbalken fr.o.m. år 1999.

Inom ramen för regeringens IT-satsning (avsnitt 1.5.2) har medel avsatts för att stimulera en ökad användning av geografiska informationssystem (GIS) inom den offentliga sektorn. Programmet omfattar åren 1999 till 2001. Ramen för utgiftsområdet har för detta ändamål räknats upp med 10 miljoner kronor år 1999, 9 miljoner kronor år 2000 och 9 miljoner kronor år 2001.

Ett trettiotal kommuner får under våren 1998 statsbidrag inom ramen för regeringens satsningar på lokala investeringsprogram. De insatser som ges stöd bedöms medföra påtagliga effekter på miljön och dessutom leda till nya arbetstillfällen, framför allt i bygg- och anläggningssektorn. Resurser motsvarande 2 000 miljoner kronor beräknas tillföras utgiftsområdet år 2001 för en utsökning av det lokala investeringsprogrammet.

Utgiftsområde 19: Regional utjämning och utveckling

MILJONER KRONOR

UTFALL 1997	PROGNOS 1998	BERÄKNAT 1999	BERÄKNAT 2000	BERÄKNAT 2001
2 940	4 111	3 501	3 154	3 351

Utgiftsområdet omfattar främst utgifter för olika former av företagsstöd, medel för medfinansiering av EG:s strukturfondsprogram samt medel från EG:s regionalfond. För år 1998 uppgår de totala utgifterna enligt statsbudgeten till 3,6 miljarder kronor, varav 1,6 miljarder kronor avser anslaget för regionalpolitiska åtgärder, 1,1 miljarder kronor avser företagsstöd som inte finansieras via förevarande anslag samt 0,7 miljarder kronor avser medel från EG:s regionalfond.

Regeringen föreslog i proposition 1997/98:62 Regional tillväxt för arbete och välfärd att stödformen regionalt utvecklingslån skall upphöra och kreditbehovet i stället tillgodoses genom bl.a. lån från Stiftelsen Norrlandsfonden. För detta ändamål kommer regeringen att föreslå att Norrlandsfonden får ett kapitaltillskott på 200 miljoner kronor år 1999. Kapitaltillskottet föreslås finansieras genom en permanent neddragning av anslaget för regionalpolitisk låneverksamhet.

Regeringen avser att i budgetproposition för 1999 återkomma med förslag till ett fullständigt bemyndigandesystem avseende anslaget för regionalpolitiska åtgärder.

Riksdagen beslutade år 1990 att stödformen nedsetta socialavgifter skall gälla t.o.m. år 2000 (prop. 1989/90:76, bet. 1989/90:AU13, rskr. 1989/90:346). I avvaktan på den utvärdering av stödformen som aviserades i budgetproposition för 1998 och i propositionen om regional tillväxt samt på fortsatta överläggningar med EG-kommissionen, beräknas anslaget till samma nivå för år 2001. Förutsättningen för att regeringen skall återkomma till riksdagen med förslag om förlängning är att utvärderingen på ett tydligt sätt kan belägga att stödformen har en högre effektivitet i jämförelse med andra regionalpolitiska stödformer.

Sedan Sverige blev medlem i EU redovisas återflödet från EG:s regionalfond inom utgiftsområdet. Strukturfonderna tillkom främst för att motverka de regionala obalanser som den inre marknaden medför. Det sammanlagda återflödet av medel för regionalpolitiskt inriktade åtgärder beräknas under perioden 1995 till 1999 uppgå till ca 6 miljarder kronor.

Utgiftsområde 20: Allmän miljö- och naturvård

MILJONER KRONOR

UTFALL 1997	PROGNOS 1998	BERÄKNAT 1999	BERÄKNAT 2000	BERÄKNAT 2001
1 609	1 792	1 286	1 289	1 310

Utgiftsområdet omfattar frågor rörande biologisk mångfald och naturvård, vatten- och luftvård, avfallsfrågor, bilavgasfrågor, miljöskydd, miljö- och kretslopps forskning, kemikaliekontroll, strålskydd och säkerhetsfrågor kopplade till kärnkraften samt internationellt miljösamarbete. För år 1998 uppgår de totala utgifterna enligt statsbudgeten till 1,2 miljarder kronor.

Arbetet med att ställa om Sverige till en hållbar utveckling bör fortsätta. De övergripande målen för ett ekologiskt hållbart samhälle är att skydda miljön och människors hälsa, att använda jordens resurser effektivt och att nå en tryggad försörjning.

Miljöhänsyn och resurshushållning integreras i alla sektorer i samhället. De olika samhällssektorerna bör därför ta ett ökat ansvar för miljöpåverkan och resursanvändning. Miljöproblem bör lösas på ett så kostnadseffektivt sätt som möjligt. Utgångspunkten bör vara att den som bedriver miljöstörande verksamhet också skall stå för kostnaden. Den av regeringen framlagda miljöbalken innebär att miljölagstiftningen samordnas och skärps. Införandet av miljöbalken innebär en både samlad, skärpt och breddad miljölagstiftning för en hållbar utveckling. De nya nationella miljö kvalitetsmålen som regeringen inom kort presenterar skall också ligga till grund för att fortsätta arbetet inom miljöområdet.

Ramen för utgiftsområdet förstärks för att dels upprätthålla och vidareutveckla baskompetens avseende organiska miljögifter samt utveckla system för indikatorer för uppföljning av de nya miljö målen m.m., dels bevara den biologiska mångfalden genom att avsätta ytterligare värdefulla naturområden som naturreservat, främst skogsområden. Härutöver beräknas att medel tillförs till den med näringslivet samfinansierade forskningen som bedrivs via stiftelsen Institutet för vatten- och luftvårdsforskning under åren 1999 och 2000.

Ramen för utgiftsområdet beräknas utökas med 101 miljoner kronor år 1999, 145 miljoner kronor år 2000 och 143 miljoner kronor år 2001.

Utgiftsområde 21: Energi

MILJONER KRONOR

UTFALL 1997	PROGNOS 1998	BERÄKNAT 1999	BERÄKNAT 2000	BERÄKNAT 2001
593	1 286	1 831	1 592	1 568

Utgiftsområdet omfattar verksamheterna energiforskning och energiteknisk utveckling, investeringsbidrag till utbyggnad av el- och värme produktion samt ekonomiskt stöd för eleffektivisering och minskad elanvändning. Utgiftsområdet omfattar också ett program för energieffektivisering m.m. i bland annat Baltikum och Östeuropa, vilket utgör en viktig del av den svenska klimatpolitiken. För år 1998 uppgår de totala utgifterna för utgiftsområdet enligt statsbudgeten till 1,6 miljarder kronor.

Riksdagen har fastslagit riktlinjer för energipolitiken (prop. 1996/97:84, bet. 1996/97:NU12, rskr. 1996/97:272). I samband med beslutet tillstyrkte riksdagen inriktningen och omfattningen på ett i propositionen redovisat program för omställning av energisystemet om totalt drygt 9 miljarder kronor. Riksdagen har därefter beslutat om omställningsprogrammets finansiering och anvisat medel för de ingående verksamheterna för år 1998 (prop. 1996/97:150, bet. 1996/97:FiU20, rskr. 1996/97:284 och prop. 1997/98:1 utgiftsområde 21, bet. 1997/98:NU2, rskr. 1997/98:133).

Det energipolitiska programmets huvudinriktning är en kraftfull långsiktig satsning på forskning, utveckling och demonstration av ny energiteknik. Målet är att under de närmaste 10-15 åren kraftigt öka el- och värme produktionen från förnybara energikällor och utveckla kommersiellt lönsam teknik för energieffektivisering. Myndighetsfunktionen inom energiområdet skall tydliggöras och förstärkas. Den 1 januari 1998 inrättades därför Statens energimyndighet.

Programmet omfattar även åtgärder som syftar till att på ett kostnadseffektivt sätt minska användningen av el för uppvärmning, utnyttja det befintliga elsystemet effektivare och öka tillförseln av el från förnybara energikällor. Särskilda åtgärder vidtas för att utveckla el- och värmeförsörjningen i Sydsverige. Fortsatta energipolitiska insatser på klimatområdet genomförs.

Utgiftsområde 22: Kommunikationer

MILJONER KRONOR

UTFALL 1997	PROGNOS 1998	BERÄKNAT 1999	BERÄKNAT 2000	BERÄKNAT 2001
24 459	24 802	26 044	26 652	25 590

Utgiftsområdet omfattar verksamheterna investeringar i samt drift och underhåll av vägar och järnvägar. Utgiftsområdet omfattar även sjöfart, luftfart, post, telekommunikationer, forskning samt övergripande informationsteknikfrågor. För år 1998 uppgår de totala utgifterna enligt statsbudgeten till 24,1 miljarder kronor, varav ca 21,5 miljarder kronor till väg och järnväg.

Riksdagen har fastslagit riktlinjer för utveckling av transportinfrastrukturen (prop. 1996/97:53, bet. 1996/97:TU7, rskr. 1996/97:174).

Regeringen lämnade propositionen Transportpolitik för en hållbar utveckling (1997/98:56) till riksdagen i mars 1998. I propositionen betonas att transporterna syftar till att uppnå överordnade välfärdsmål och att transportsystemet måste ses som en helhet. Det övergripande målet föreslås vara att säkerställa en samhällsekonomiskt effektiv och långsiktigt hållbar transportförsörjning för medborgarna och näringslivet. De föreslagna reformerna i propositionen medför ingen ökning av utgiftsområdesramen.

I budgetpropositionen för 1998 redovisade regeringen sina bedömningar av konkurrenssituationen för den svenska sjöfartsnäringen. Regeringen utvecklade sin syn i en särskild skrivelse till Sveriges Redareförening den 6 november 1997. I skrivelsen anges att inriktningen av regeringens sjöfartspolitiska arbete skulle vara att snabbt pröva förutsättningarna för att kunna reducera bemanningskostnaderna. Regeringen har nu prövat dessa frågor och gör bedömningen att det finns behov av ett visst ytterligare beredningsarbete bl.a. mot bakgrund av det nya pensionssystemet. En interdepartemental arbetsgrupp kommer därför att tillsättas. Regeringen avser att återkomma i budgetpropositionen för 1999 med konkreta förslag till lösningar i dessa frågor i enlighet med den inriktning som angavs i regeringens skrivelse. I avvaktan på detta kommer regeringen från den 1 juli 1998 att tillfälligt öka bidraget till sjöfarten genom att höja bidraget till kostnader för socialavgifter från 29 000 kronor till 45 000 kronor per kalenderår och årsarbetskraft.

Marknaden för betaltjänster och kontantförsörjning har under de senaste åren genomgått betydande förändringar. Utvecklingen har aktualiserat frågan om vilket ansvar staten har för betaltjänsten, samt vilka krav som staten skall ställa på betaltjänsten och hur den skall säkerställas. Därför har regeringen i propositionen Statens ansvar på postområdet (1997/98:127) redovisat att statens ansvar för betaltjänster och kontantförsörjning skall utredas.

Inom ramen för regeringens IT-satsning under åren 1999 till 2001, som totalt omfattar 1 800 miljoner kronor, avses 25 miljoner kronor per år tillföras utgiftsområdet.

Genom de nya resurser som avses ställas till förfogande ges fortsatta möjligheter för regeringen att främja en bred användning av IT. Vidare avses en särskild utredare tillsättas för att kartlägga behovet av infrastrukturutbyggnad för IT, sett ur ett regionalpolitiskt och socialt perspektiv. Regeringen har också för avsikt att liksom tidigare stödja pilotprojekt för att nå nya grupper av användare. En ny IT-kommission skall tillsättas. Regeringen avser att avsätta medel för att fortsätta driva arbetet med anpassning av IT-system inför år 2000 inom såväl IT-kommissionen som den nyligen tillsatta 2000-

delegationen. Regeringens IT-satsning presenteras vidare i avsnitt 1.5.2.

I den ram som beräknats för utgiftsområdet för år 1999 ingår inlösen av de lån avseende Rödösundsbron som för närvarande finansieras med avgifter, vilket innebär att Rödösundsbron görs avgiftsfri fr.o.m. år 1999.

Utgiftsområdet beräknas för år 2001 tillföras 140 miljoner kronor som skall användas för amortering av lån för Stockholmsöverenskommelsen. En viss minskning av ramarna för utgiftsområdet sker för åren 1999 och 2000, jämfört med vad som beräknades i budgetpropositionen, som en följd av omräkning av infrastrukturanslag utifrån ny beräkning av nettoprisindex.

Utgiftsområde 23: Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar

MILJONER KRONOR

UTFALL 1997	PROGNOS 1998	BERÄKNAT 1999	BERÄKNAT 2000	BERÄKNAT 2001
10 866	12 751	13 083	13 165	13 190

Utgiftsområdet omfattar verksamheterna jordbruk, fiske, trädgårdsnäring, rennäring, djurskydd, djurhållsovård, livsmedelsfrågor, skogsnäring samt högre utbildning och forskning som rör vård och nyttjande av biologiska naturresurser.

För år 1998 uppgår de totala utgifterna enligt statsbudgeten till 13,7 miljarder kronor. Nära två tredjedelar av beloppet finansieras från EU-budgeten. Merparten av EU-stödet avser obligatoriska åtgärder såsom arealstöd, djurbidrag, intervention och exportbidrag, vilka helt finansieras av EU-budgeten. Därtill kommer delfinansierade, frivilliga stöd såsom miljöörsättningar, stöd till mindre gynnade områden och strukturstöd. För att erhålla dessa stöd fordras nationell medfinansiering i storleksordningen 2 miljarder kronor. Anslagen till forskning och utbildning uppgår till drygt 1,2 miljarder kronor.

Regeringen har vid beräkningen av utgiftsområdesramen utgått från att anslagen för de EU-finansierade utgifterna för arealersättning, djurbidrag, intervention och exportbidrag, på grund av ett lägre utnyttjande av stöden, kan minskas med sammanlagt 700 miljoner kronor per år jämfört med de preliminära belopp som redovisades i budgetpropositionen för år 1998. Intäkterna minskar med motsvarande belopp.

Den engångsvisa besparing som år 1998 gjordes på anslaget för Sveriges lantbruksuniversitet kommer nästa år att återläggas. Regeringen har därtill för avsikt att i budgetpropositionen föreslå att särskilda medel anvisas för kompletterande utbildning för veterinärer med utländsk utbildning. Inom utgiftsområdet ryms också medel för bekämpning av EHEC-smitta. Vidare beräknas för perioden 1999 till 2001

ytterligare sammanlagt 99 miljoner kronor tillföras utgiftsområdet för naturvårdsavtal och biotopskydd i skog samt för rådgivning och information till skogsbrukare.

EG-kommissionen lade den 18 mars 1998 förslag till en reform av den gemensamma jordbrukspolitik. I princip föreslås sänkta priser och höjda direktbidrag. Regeringen redovisade sin syn på den framtida politiken i proposition 1997/98:142 Riktlinjer för Sveriges arbete med jordbruks- och livsmedelspolitiken inom Europeiska unionen. Reformbeslut i ministerrådet väntas senast år 1999, varefter förslagen avses genomföras från den 1 juli 2000. Utgifterna på statsbudgeten för jordbruksstöd kommer sannolikt att påverkas. Regeringen återkommer till riksdagen med eventuella förslag till anpassning av utgiftsområdesramen för år 2000 och 2001 när beslut väl fattats i frågan.

Utgiftsområde 24: Näringsliv

MILJONER KRONOR

UTFALL 1997	PROGNOS 1998	BERÄKNAT 1999	BERÄKNAT 2000	BERÄKNAT 2001
3 068	3 310	2 870	2 852	2 895

Utgiftsområdet omfattar näringspolitik, teknologisk infrastruktur, konkurrensfrågor, teknisk forskning och utveckling, utrikeshandel, export och investeringsfrämjande samt konsumentfrågor. För år 1998 uppgår de totala utgifterna enligt statsbudgeten till 2,7 miljarder kronor, varav ca 0,9 miljarder kronor till näringspolitik, 0,2 miljarder kronor till teknologisk infrastruktur, 0,1 miljarder kronor till konkurrensfrågor, 1,2 miljarder kronor till teknisk forskning och utveckling, 0,3 miljarder kronor till utrikeshandel, export och investeringsfrämjande samt 0,1 miljarder kronor till konsumentfrågor.

Inom ramen för regeringens satsning på företagande beräknas utgiftsområdet under treårsperioden 1999 till 2001 tillföras 50 miljoner kronor per år för småföretagsutveckling, främst för ökad tillgång på s.k. såddkapital, dvs. kapital till företag som befinner sig i tidiga utvecklingsskeden och som har svårt att finna finansiering på den egentliga riskkapitalmarknaden.

För att lyfta fram Östersjöregionens betydelse för sysselsättning och tillväxt i Sverige har tidigare 1 miljard avsatts, den s.k. Östersjömiljarden. Verksamheten har varit framgångsrik och bör fortsätta. Enligt regeringens uppfattning bör ytterligare 1 miljard kronor tillföras under den kommande femårsperioden, dvs. med 200 miljoner kronor per år. Vidare beräknas utgiftsområdet tillföras 27 miljoner kronor år 1999 och 28 miljoner kronor år 2000 och 2001 för ökade insatser för att främja de små och medelstora företagens handel med Europa. Slutligen beräknas 15 miljoner år 1999 och 16 miljoner kro-

nor år 2000 och 2001 tillföras utgiftsområdet inom ramen för regeringens IT-satsning (se avsnitt 1.5.2). Avsikten är bl.a. att stimulera utvecklingen av elektronisk handel i Norden och att underlätta för små och medelstora företag att utnyttja IT i syfte att öka konkurrenskraften hos dessa företag, samt att förstärka den hushållsrelaterade miljöinformationen.

Utgiftsområde 25: Allmänna bidrag till kommuner

MILJONER KRONOR

UTFALL 1997	PROGNOS 1998	BERÄKNAT 1999	BERÄKNAT 2000	BERÄKNAT 2001
87 330	97 455	104 118	105 214	105 394

Utgiftsområdet omfattar merparten av statens bidrag till kommuner och landsting. För år 1998 uppgår de totala utgifterna enligt statsbudgeten till 93 miljarder kronor, varav 71,3 miljarder kronor till generellt statsbidrag, 21 miljarder kronor till statligt utjämningsbidrag och 0,7 miljarder kronor till särskilda insatser i vissa kommuner och landsting.

För att värna kvaliteten i skola, vård och omsorg och för att minska behovet av att höja kommunalskatterna anser regeringen att utgiftsområdet bör tillföras 4 000 miljoner kronor fr.o.m. år 1998. De i budgetpropositionen för 1998 aviserade tillskotten om ytterligare 4 000 miljoner kronor vardera för åren 1999 och 2000 ingår i beräkningen av ramen. Tillsammans med de beslutade tillskotten för åren 1997 och 1998 uppgår det sammantagna resurstillskottet till 20 000 miljoner kronor från och med år 2000, jämfört med år 1996. Utöver detta påverkas utgiftsområdet av vissa regleringar av statliga åtgärder som har kommunalekonomiska effekter (se avsnitt 7).

Regeringen bedömde i budgetpropositionen för 1998 att effekten av det tidigare utlovade s.k. återbetalningsskyddet för 1997 års skatteinkomster skulle uppgå till 2,6 miljarder kronor. Denna bedömning ligger fast och förändrar således inte ramen för år 1999.

För att motverka skattehöjningar under år 1999 föreslår regeringen att lagen (1996:1061) om minskning i särskilda fall av det generella statsbidraget till kommuner och landsting åren 1997 och 1998 förlängs med ett år. Innebörden är att om en kommun eller ett landsting fastställer en högre skattesats för år 1999 än den som gällde för år 1996 så minskas det generella statsbidraget med ett belopp som motsvarar hälften av den ökning av skattemedel som följer av skattehöjningen.

Utgiftsområde 26: Statsskuldräntor m.m.

MILJONER KRONOR

UTFALL 1997	PROGNOS 1998	BERÄKNAT 1999	BERÄKNAT 2000	BERÄKNAT 2001
98 367	103 410	94 989	81 567	73 167

Utgiftsområdet omfattar utgifter för räntor på statskulden och oförutsedda utgifter. Från och med 1998 ingår anslaget för Riksgäldskontorets provisionskostnader i samband med upplåning och skuldförvaltning (räntenära kostnader). Tidigare redovisades dessa provisionskostnader under utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning. Överflyttningen innebär att dessa kostnader fr.o.m. 1998 i likhet med de två andra anslagen under utgiftsområde 26 inte omfattas av det statliga utgiftstaket. För år 1998 beräknas de totala utgifterna till 103,4 miljarder kronor, varav räntor på statsskulden utgör 102,9 miljarder kronor, oförutsedda utgifter 10 miljoner kronor och Riksgäldskontorets provisionskostnader i samband med upplåning och skuldförvaltning 523 miljoner kronor. Beräkningen av statsskuldräntor redovisas ytterligare i avsnitt 4.3.4.

Utgiftsområde 27: Avgiften till Europeiska gemenskapen

MILJONER KRONOR

UTFALL 1997	PROGNOS 1998	BERÄKNAT 1999	BERÄKNAT 2000	BERÄKNAT 2001
20 181	21 175	21 650	22 011	22 866

Utgiftsområdet avser Sveriges avgift till Europeiska unionens allmänna budget (EU-budgeten). För år 1998 beräknas de totala utgifterna till 21,2 miljarder kronor. Den återbetalning av en viss del av avgiften, vilken enligt anslutningsfördraget gjorts under år 1995 till och med år 1998, upphör år 1999. Därefter betalar Sverige full avgift till EU-budgeten.

EU-budgeten omfattar Europeiska gemenskapernas samtliga förväntade inkomster och utgifter. Budgeten finansieras huvudsakligen av de s.k. egna medlen, vilka utgörs av avgifter från medlemsländerna. Budgeten beslutas årligen inom ramen för fastställt flerårigt budgettak, s.k. finansiellt perspektiv. Det finansiella perspektivet grundas på rådets beslut om gemenskapernas egna medel (94/728/EG, Euroatom), vilket bland annat anger taket för medlemsländernas finansieringsansvar för budgeten. Det nuvarande beslutet gäller t.o.m. år 1999 eller tills ett nytt beslut fattas. Det är därför inte av formella skäl nödvändigt att fatta ett nytt beslut om systemet för egna medel inför år 2000, däremot måste ett nytt beslut om finansiellt perspektiv fattas.

Taket för egna medel uppgår till 1,27 procent av bruttonationalinkomsten (BNI) år 1999. Taket sätter automatiskt att gälla om inget nytt beslut fattas. Nivån för det finansiella perspektivet ligger dock

för år 1999 på nivån 1,22 procent av BNI, dvs. det finns ett utrymme mellan de olika taken. EU-budgeten för 1998 motsvarar 1,14 procent av BNI. Den ram som föreslås för utgiftsområdet grundas på en återhållsam utveckling av EU-budgeten. Om så inte skulle bli fallet ökar den svenska avgiften. Det är alltså avsevärda osäkerheter förknippade med bedömningarna, särskilt för åren 2000 och 2001.

Oaktat bedömningen av utvecklingen för EU-budgeten ökar den svenska avgiften jämfört med den bedömning som gjordes i budgetpropositionen för år 1998. Orsaken till ökningen är nivåjusteringar för moms- och BNI-avgifterna grundade på nya utfallsiffror och justerade antaganden om behovet av finansiering via BNI-avgiften.

Socialförsäkringssektorn vid sidan av statsbudgeten

MILJONER KRONOR

UTFALL 1997	PROGNOS 1998	BERÄKNAT 1999	BERÄKNAT 2000	BERÄKNAT 2001
129 704	132 410	130 970	137 591	143 900

Huvuddelen av socialförsäkringssektorn redovisas på statsbudgeten. Vid sidan av statsbudgeten har man hittills redovisat den allmänna tilläggspensionen (ATP), delpensionsförsäkringen samt arbetsskadeförsäkringen. Delpensionsfonden och arbetsskadefonden avvecklas från och med budgetåret 1999 och utgifterna för delpensionsförsäkringen kommer fortsättningsvis att redovisas under ett nytt anslag under utgiftsområde 11. Utgifterna för arbetsskadeförsäkringen kommer fortsättningsvis att redovisas under ett nytt anslag under utgiftsområde 10 (prop. 1997/98:41, bet. 1997/98: SfU8, rskr 1997/98:153). I regeringens proposition 1997/98:151 Inkomstgrundad ålderspension m.m. presenteras förslag till lagändringar i denna del.

För år 1998 uppgår de totala utgifterna enligt budgetpropositionen till 132,7 miljarder kronor.

Allmän tilläggspension utges i form av ålderspension, förtidspension, efterlevandepension till vuxna samt barnpension. Administrationskostnaderna finansieras inom systemet. De totala utgifterna för allmän tilläggspension uppgår enligt budgetpropositionen för 1998 till ca 126 miljarder kronor. Ramen har justerats med anledning av förslaget om höjning av det reducerade basbeloppet (se utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom samt avsnitt 4.6).

4.6 Uppräkning av basbeloppet och fastställande av bastal för basbeloppet respektive det förhöjda basbeloppet samt höjning av det reducerade basbeloppet

Regeringens förslag: Basbeloppet för år 1999 och framåt skall beräknas utifrån hela förändringen av det allmänna prisläget som skett från juni 1997 till juni året före det år som basbeloppet avser. Det bastal som skall användas vid beräkningen av basbeloppet skall därvid vara 36 396. Även vid beräkning av det förhöjda basbeloppet skall förändringen av det allmänna prisläget som skett från juni 1997 till juni året före det år som det förhöjda basbeloppet avser användas. Bastalet för det förhöjda basbeloppet skall därvid vara 37 144. Dessa regler skall tillämpas första gången vid beräkningen och fastställandet av basbeloppen avseende år 1999.

Skälen till regeringens förslag: Basbeloppet och det förhöjda basbeloppet fastställs varje år av regeringen. Som ett led i arbetet med saneringen av statens finanser, i enlighet med den ekonomisk-politiska propositionen (prop. 1994/95:25), begränsades uppräkningsen av basbeloppet från och med år 1995. Storleken av uppräkningsen knöts till storleken av statens budgetunderskott. Uppräkning begränsades därvid till 60 procent av prisförändringen då budgetunderskottet översteg 100 miljarder kronor och till 80 procent då budgetunderskottet understeg 100 miljarder kronor men översteg 50 miljarder kronor på årsbasis. Då underskottet understeg 50 miljarder kronor skulle basbeloppet enligt de då fastlagda principerna räknas upp med hela prisförändringen. Uppskrivningen av basbeloppet för år 1999 beror enligt dessa principer på utfallet för budgetåret 1997. Eftersom budgetunderskottet för år 1997 understeg 50 miljarder bedömer regeringen att basbeloppet för år 1999 och tills vidare bör räknas upp med den fulla prisförändringen. Bastalet för beräkningen av basbeloppet bör därvid vara 36 396. Bastalet för det förhöjda basbeloppet bör vara 37 144 och uppräkningsen ske med utgångspunkt i det allmänna prisläget juni 1997.

I detta sammanhang kan även nämnas att regeringen i proposition 1997/98:151 Inkomstgrundad ålderspension föreslår en ändring av namnet på basbeloppet respektive det förhöjda basbeloppet till prisbasbelopp respektive förhöjt prisbasbelopp.

Regeringens förslag: Beräkning av folk- och tilläggspension i form av ålderspension, förtidspension, efterlevandepension och barn tillägg enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring, pensionstillskott enligt lagen (1969:205) om pensionstillskott, delpension enligt lagen (1979:84) om delpensionsförsäkring skall för år 1999 ske utifrån basbeloppet minskat med en procent och från och med år 2000 utifrån basbeloppet. Samma minskning föreslås även gälla vid beräkning av särskilda grundavdraget enligt kommunalskattelagen (1928:370) och vid skyldigheten att lämna självdeklaration enligt lagen (1990:325) om självdeklaration och kontrolluppgifter.

Skälen till regeringens förslag: I den uppgörelse som år 1992 träffades mellan den dåvarande regeringen och det socialdemokratiska arbetarepartiet, med mål att stabilisera den svenska ekonomi i ett akut statsfinansiellt läge, beslutades om sänkta ersättningsnivåer inom pensionsområdet (prop. 1992/93:116). Sänkningen genomfördes genom att ersättningsnivåerna inom pensionsområdet från och med år 1993 beräknades utifrån basbeloppet minskat med två procent.

Regeringen konstaterar nu att den svenska ekonomin har stabiliserats. Budgetunderskottet har sjunkit och det beräknas uppstå överskott i statens budget de närmaste åren. Regeringen anser sig därför nu ha möjlighet att föreslå att ersättningsnivåerna inom pensionsområdet år 1999 skall beräknas utifrån basbeloppet minskat med en procent och från och med år 2000 utifrån det fulla basbeloppet.

Regeringens förslag innebär att pensionerna kommer att höjas med drygt en procent år 1999 och med ytterligare ungefär en procent år 2000. För en pensionär med folkpension och pensionstillskott innebär detta en höjning med drygt 45 kronor per månad både år 1999 och år 2000, förutom den höjning som sker genom värdesäkring genom basbeloppet.

4.7 Vissa ändringar av redovisningen på statsbudgeten

Riksdagen har godkänt regeringens förslag till riktlinjer om att bruttoredovisning skall tillämpas enligt lagen (1996:1059) om statsbudgeten på arbetsskadeförsäkringen och delpensionsförsäkringen från och med budgetåret 1999 (prop. 1997/98:41, bet. 1997/98:SfU8, rskr. 1997/98:153). Riktlinjerna innebär att delpensionsfonden och arbetsskadefonden skall avvecklas. Förslag till lagändringar i dessa delar lämnas i regeringens proposition 1997/98:151 där

även vissa andra förslag om vad socialavgifterna skall finansiera lämnas.

Arbetskadefonden

Arbetskadeavgifter förs enligt nuvarande bestämmelser i lagen (1981:691) om socialavgifter till arbetskadefonden, med vars tillgångar kostnaden för ersättningar enligt lagen (1976:380) om arbetsskade-försäkring och motsvarande äldre bestämmelser samt förvaltningskostnader skall täckas. Arbetskadeavgiften skall i enhetlighet med riksdagens beslut föras till en bruttoredovisad inkomsttitel.

Inkomsterna från arbetskadeavgiften kan för år 1998 beräknas uppgå till 10,8 miljarder kronor medan utgifterna kan beräknas uppgå till 6,0 miljarder kronor. Arbetskadefonden uppvisar för närvarande ett ackumulerat underskott som vid utgången av år 1997 beräknas uppgå till 11,7 miljarder kronor. Det årliga överskottet, som år 1998 kan beräknas uppgå till 4,8 miljarder kronor, medför att skulden kan beräknas uppgå till 6,9 miljarder kronor vid utgången av år 1998. För år 1999 beräknas inkomsterna från arbetskadeavgiften uppgå till 11,2 miljarder kronor medan utgifterna kan beräknas till 8 miljarder kronor, varav 2,1 miljarder kronor utgörs av utgifter för den i proposition 1997/98:151 föreslagna statliga ålderspensionsavgiften. Det innebär ett överskott på ca 3,2 miljarder år 1999 och att arbetskadefondens skuld kan reduceras med detta belopp år 1999. Regeringen avser, trots att fonden avvecklas, årligen i samband med budgetpropositionerna redovisa inkomster och ackumulerad skuld.

Delpensionsfonden

Delpensionsavgifter förs enligt lagen om socialavgifter till en fond, benämnd delpensionsfonden, med vars tillgångar kostnaderna för pensioner enligt lagen (1979:84) om delpensionsförsäkring och motsvarande äldre bestämmelser skall täckas.

Regeringen har i proposition 1997/98:151 om Inkomstgrundad ålderspension, m.m. avsnitt 29 föreslagit att delpension inte skall kunna nybeviljas eller ökas efter utgången av år 2000. Regeringen föreslår i samma proposition vidare att delpensionsavgiften slopas och att delpension skall skattefinansieras fr.o.m. den 1 januari 1999. Motiven till förslagen redogörs för i den nyss nämnda propositionen.

Konsekvenser för statsbudgeten

Den planerade ändringen av redovisningen på statsbudgeten genom att fonderna för arbetsskade-försäkringen och delpensionsförsäkringen avvecklas från och med budgetåret 1999 innebär att ramarna för utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp och utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom höjs. Utgifterna för arbetsskade-försäkringen och delpensionsförsäkringen förs upp som nya anslag under utgiftsområde 10 respektive 11. En omfördelning behöver således göras inom det

statliga utgiftstaket. Utgifterna inom dessa utgiftsområden ökar medan utgifterna inom socialförsäkringar vid sidan av statsbudgeten minskar i motsvarande omfattning. Det statliga utgiftstaket påverkas inte (se tabell).

TABELL 4.14 OMFÖRDELNING AV UTGIFTER UNDER UTGIFTSTAKET

MILJONER KRONOR

	1999	2000	2001
Statsbudgeten			
UO 10	+6 008	+6 137	+ 6 292
UO 11	+190	+96,9	+118
Socialförsäkringssektorn vid sidan om statsbudgeten	-6 198	-6 233,9	-6 410
Netto	0	0	0

Den ändrade redovisningsprincipen påverkar också anslagen under utgiftsområde 10, för B1 Riksförsäkringsverket och B2 Allmänna försäkringskassor, eftersom dessa för närvarande tillförs medel från arbetskadefonden för administration av försäkringen. Medel för denna administration tas upp under respektive ramanslag. Inte heller detta medför några statsfinansiella konsekvenser.

4.8 Ålderspensionsreformen

Inledning

Regeringen lägger samtidigt med den ekonomiska vårpropositionen fram förslag om reformering av ålderspensionssystemet, baserat på en uppgörelse mellan regeringen och företrädare för Moderata samlingspartiet, Centerpartiet, Folkpartiet liberalerna samt Kristdemokraterna. Förslaget redovisas dels i propositionen Inkomstgrundad ålderspension m.m. (prop. 1997/98:151), dels i propositionen Garantipension m.m. (prop. 1997/98:152).

Ålderspensionsreformen kommer att fr.o.m år 1999 medföra betydande förändringar vad gäller bl.a. statens och AP-fondens inkomster och utgifter samt statens lånebehov och statsskulden. Däremot kommer den konsoliderade offentliga sektorns finanser, dvs. staten inklusive ålderspensionssystemet, inte att påverkas. Reformen har således inga effekter som kan påverka uppfyllandet av de budgetpolitiska målen för det offentliga sparandet. På statsbudgeten innebär reformen högre utgifter på vissa utgiftsområden och utgiftsområdesramarna för dessa, liksom det totala utgiftstaket, måste därför revideras.

Den exakta utformningen av det nya pensionssystemet och övergången till de nya reglerna har fram till helt nyligen varit föremål för beredning. Det har därför inte funnits möjlighet att i denna proposition

beakta ålderspensionsreformens effekter vad gäller beräkning av ramar för utgiftsområden m.m. I regeringens förslag till utgiftstak för åren 1999, 2000 och 2001 som redovisas i avsnitt 4.4, inkluderas sålunda inte de ålderspensionsavgifter som fr.o.m. år 1999 skall belasta statsbudgeten. Även vissa administrationskostnader är inte beaktade av samma skäl. Regeringen avser att i budgetpropositionen för 1999 lämna reviderade förslag till utgiftstak där hänsyn tas till effekterna av ålderspensionsreformen. Inte heller i de redovisningar av de offentliga finanserna som lämnas i kapitel 4 respektive i bilagorna till denna proposition inkluderas effekterna av ålderspensionsreformen.

Nedan redovisas en preliminär beräkning av de finansiella effekterna av förslagen i ovan nämnda propositioner.

Socialavgifter

Avsikten är att det reformerade ålderspensionssystemet skall finansieras med ålderspensionsavgifter som motsvarar den ålderspensionsrätt som tjänas in. Detta innebär att avgifterna skall uppgå till 18,5 procent av pensionsgrundande inkomster och pensionsgrundande belopp. Avgiften skall tas ut inom ramen för ett oförändrat totalt skatte- och avgiftsuttag. Det har emellertid inte varit möjligt att under våren 1998 nå en politisk uppgörelse om i vilka former ålderspensionsavgiften skall tas ut och hur eventuell kompensation för höjda avgifter skall utformas. För år 1999 föreslås därför att nuvarande avgiftssatser inte förändras, så att den allmänna pensionsavgiften uppgår till 6,95 procent av avgiftsunderlaget och arbetsgivar- och egenavgiften i form av ålderspensionsavgift till 6,40 procent. I nedan redovisade kalkyler görs ett beräkningsmässigt antagande att dessa avgiftssatser är oförändrade hela perioden t.o.m. år 2001. Regeringen avser att senare återkomma med ett slutligt förslag till hur avgifterna till det reformerade ålderspensionssystemet skall utformas.

I propositionen Inkomstgrundad ålderspension m.m. (prop. 1997/98:151) lämnas förslag om att allmän pensionsavgift skall dras ifrån vid beräkning av pensionsgrundande inkomst. Samtidigt skall taket för pensionsgrundande inkomster och belopp utgöra 7,5 förhöjda basbelopp. Det medför att den högsta bruttoinkomst, inklusive allmän pensionsavgift på 6,95 procent, som ger pensionsrätt kommer att vara 8,06 förhöjda basbelopp. Detta skall även utgöra taket för uttag av allmän pensionsavgift. Jämfört med oförändrade regler innebär detta en höjning av taket för allmän pensionsavgift.

I ovan nämnda proposition föreslås vidare att ett belopp motsvarande 2,5 procent av pensionsunderlaget skall tillföras premiepensionssystemet. Sedan år 1995 avsätts medel på inlåningskonto i Riksgäldskontoret för framtida utbetalning till premiereservsystemet. Dessa avsättningar sker genom att en viss andel av ålderspensionsavgifterna förs till detta kon-

to, i stället för till AP-fonden. För närvarande är denna andel bestämd till 22,4 procent av avgiftsintäkterna. Andelen är emellertid baserad på förutsättningen att premiepensionsandelen skall utgöra 2 procent, medan förslaget är att denna andel skall vara 2,5 procent. Därtill är denna andel för lågt satt för att motsvara intjänad pensionsrätt för premiepension. Andelen föreslås därför i propositionen Inkomstgrundad ålderspension m.m. bli reviderad till 32,0 procent.

Sammantaget kan dessa förslag beräknas få följande effekter.

TABELL 4.15 AVGIFTSINKOMSTER

MILJARDER KRONOR

	1998	1999	2000	2001
<i>Allmän pensionsavgift</i>				
Exkl reform	55,7	57,4	59,4	61,5
Inkl reform	–	58,4	60,4	62,5
<i>Skiltnad</i>		1,0	1,0	1,0
<i>Ålderspensionsavgift</i>	49,8	51,8	54,4	56,6
Fördelning exkl. reform				
AP-fonden 70,6 %	35,2	36,6	38,4	39,9
Statsbudget 7,0%	3,5	3,6	3,8	4,0
Riksgäldskontoret 22,4%	11,1	11,6	12,2	12,7
Fördelning inkl. reform				
AP-fonden 61,0 %		31,6	33,2	34,5
Statsbudgeten 7,0%		3,6	3,8	4,0
Riksgäldskontoret 32,0 %		16,6	17,4	18,1

Effekter för statsbudgetens utgifter

Avgiftsunderlaget för ålderspensionsavgift breddas till att omfatta alla inkomster som ger pensionsrätt. Det innebär att statlig ålderspensionsavgift på 6,40 procent skall betalas för sådana transfereringar och inkomstersättningar som finansieras över statsbudgeten. Avgifterna belastar respektive anslag. Det kan noteras att dessa inkomstslag redan ingår i underlaget för den allmänna pensionsavgiften. Statlig ålderspensionsavgift tas endast ut på inkomstdelar upp till förmånstaket på 7,5 förhöjda basbelopp. Den avgift som belastar budgeten har därför beräknats till 6,27 procent.

Full ålderspensionsavgift på 18,5 procent betalas över statsbudgeten för sådana pensionsgrundande belopp som tillgodoräknas i pensionssystemet. Det gäller bl.a. den s.k. barnårsrätten samt förtidspensionärernas antagandeinkomst.

De samlade effekterna framgår av tabell 4.16

**TABELL 4.16 EFFEKTEN AV BREDDAT AVGIFTS-
UNDERLAG**
ÅLDERSPENSIVSAVGIFT PÅ 6,40 PROCENT
MILJARDER KRONOR

	1999	2000	2001
Pensionsgrundande transfereringar	7,6	7,4	7,3
Pensionsgrundande belopp	11,9	12,1	12,8
Summa	19,4	19,5	20,1

Hur dessa belopp fördelar sig på utgiftsområden framgår av tabell 4.17.

**TABELL 4.17 FÖRÄNDRING AV UTGIFTSRAMAR
TILL FÖLJD AV PENSIVSREFORMEN**
MILJONER KRONOR

	1999	2001	2001
Breddning av avgifts- underlaget			
6 Totalförsvär ¹	4	4	4
9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	1	1	1
10 Ekonom. trygghet vid sjukdom och handikapp	11 247	11 528	12 185
11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom	12	6	7
12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn	4 745	4 883	5 089
13 Ekonomisk trygghet vid arbetslöshet	1 887	1 479	1 299
14 Arbetsmarknad och arbetsliv	846	865	756
15 Studiestöd	600	633	639
16 Utbildning och universitetsforskning	28	30	32
17 Kultur, media, trossamfund och fritid	18	18	18
Summa	19 433	19 492	20 079
Omfördelning av utgifter			
10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp	24 504	25 515	26 718
11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom	-30 901	-31 359	-31 850
Socialförsäkringar vid sidan av statsbudgeten	6 937	5 844	5 132
Summa	0	0	0
Total effekt på utgiftstaket	19 433	19 492	20 079

¹ Exklusive pensionsrätt för pliktjänstgöring (se prop. 1997/98:151).

Omföring av betalningsansvar

Ett syfte med ålderspensionsreformen är att tillskapa ett renodlat system för inkomstrelaterad ålderspension knutet till AP-fonden. Betalningsansvaret för ATP-pensioner i form av förtids- och efterlevandepensioner flyttas därför från AP-fonden till statsbudgeten. I gengäld överförs betalningsansvaret för folkpension i form av ålderspension, till de pensionärer

som samtidigt har rätt till ATP, från statsbudgeten till AP-fonden.

**TABELL 4.18 OMFÖRING AV BETALNINGS-
ANSVAR**
MILJARDER KRONOR

	1999	2000	2001
Från AP-fond till statsbudgeten			
Förtidspensioner	24,5	25,5	26,7
Efterlevandepension	12,9	13,5	14,0
Från statsbudget till AP-fonden			
Folkpensioner	43,8	44,8	45,9

Finansiell infasning

I syfte att kompensera den belastningen på statsbudgeten som ålderspensionsreformen medför föreslås i propositionen Inkomstgrundad ålderspension m.m. att det sker en överföring av medel från AP-fonden till staten. Beslut om storleken på denna överföring skall avvakta tills ytterligare underlag tagits fram. Övergångsvis sker under åren 1999 och 2000 en överföring med 45 miljarder kronor vartdera året. Inriktningen skall vara att det därefter sker en engångsvis överföring.

I nedanstående tabell har gjorts ett beräkningstekniskt antagande om att det år 2001 sker en engångsvis överföring på 235 miljarder kronor. Beloppet är beräknat så att det ger samma effekt för AP-fonden som om ålderspensionsreformen hade genomförts fullt ut år 1999 och det då skett en engångsöverföring på 350 miljarder kronor, vilket är den övre gränsen för det intervall som angavs som en rimlig överföring i departementspromemorian AP-fonden och det reformerade ålderspensionssystemet (Ds 1998:7).

**TABELL 4.19 ÖVERFÖRING FRÅN AP-FONDEN
TILL STATSBUDETEN**

	1999	2000	2001
Totalt	45	45	235 ¹
Lånebehovspåverkande	45	45	172 ¹

¹ Anm: Beräkningstekniskt antagande.

Statens in- och utlåning

Avsikten är att under år 1999 påbörja utbetalningar till det nya premiepensionssystemet. Det medför att medel förs från inlåningskontot i Riksgäldskontoret via den nyinrättade Premiépensionsmyndigheten till de fondförvaltare den enskilde försäkringstagaren angett. Under år 1999 skall medel motsvarande pensionsrätt för premiepension för tre år – 1995, 1996 och 1997 – inklusive viss avkastning utbetalas. Det sammantagna beloppet inklusive ränta är uppskattat till 37 miljarder kronor.

Som framgår ovan kommer bruttoinlåningen till premiereservkontot hos Riksgäldskontoret att öka med ca 5 miljarder kronor fr.o.m. år 1999.

En effekt av att statsskulden reduceras är att utgifterna för statsskuldräntor blir lägre, vilket bidrar till ett minskat lånebehov. Vid den beräkningsmässigt antagna engångsöverföringen år 2001 påverkas emellertid statsskuldräntorna av två motverkande faktorer. Amorteringen av statsskulden leder i sig till lägre räntebetalningar. Samtidigt används överföringen från AP-fonden till att förtidsinlösa vissa utestående lån. Detta ger upphov till kursförluster, eftersom marknadsvärdet på de inlösta obligationerna ofta överstiger det bokförda värdet. Sådana kursförluster bokförs som ränteutgifter. Sammantaget innebär detta att ränteutgifterna år 2001 blir något högre än vad de skulle varit utan reform.

Statens lånebehov och statsskulden

Sammantaget beräknas pensionsreformen få följande effekter på statens lånebehov med utgångspunkt från de beräkningsmässiga antaganden som angetts avseende den finansiella infasningen.

TABELL 4.20 STATENS LÅNEBEHOV

MILJARDER KRONOR

	1999	2000	2001
Lånebehov exkl. reform	-6,2	-40,4	-63,3
Breddat avgiftsunderlag	19,4	19,5	20,1
Ändrat betalningsansvar	-6,4	-5,8	-5,1
Överföring från AP-fonden	-45,0	-45,0	-172,0 ¹
Statsskuldräntor	-3,1	-1,8	0,8
Summa	-35,1	-33,1	-156,3
Utbetalning av premiepen-sionsmedel	37,0	17,6	18,4
Ökad avsättning i Riksgäldskontoret	5,0	5,2	5,4
Totalt	-3,0	-20,8	-143,2
Lånebehov inkl. reform	-9,2	-61,2	-206,5

¹ Anm: Beräkningstekniskt antagande

Ålderspensionsreformen medför således, med de förutsättningar anges ovan vad gäller bl.a. avgiftsuttaget, att statens lånebehov reduceras. Därmed blir även statsskulden mindre. Den offentliga sektorns konsoliderade bruttoskuld beräknas genom att till statsskulden lägga kommunernas skulder och dra ifrån interna fordringar inom offentlig sektor, främst AP-fondens och kommunernas innehav av statspapper. I tabell 4.21 redovisas en beräkning av den konsoliderade bruttoskulden. Överföringen från AP-fonden till statsbudgeten år 2001 antas vara portföljneutral, dvs. ha samma sammansättning mellan statspapper, bostadspapper och likvida medel som AP-fondens totala tillgångar. Det innebär att staten övertar bostadspapper från AP-fonden. Dessa skall förvaltas till förfall och påverkar inte statsskulden

dessförinnan. År 2001 beräknas 172 miljarder kronor av den totala överföringen på 235 miljarder kronor påverka lånebehov och statsskuld.

TABELL 4.21 EFFEKTER PÅ OFFENTLIG BRUTTOSKULD

	1999	2000	2001
Statsskuld,			
procent av BNP			
exkl reform	74,7	69,9	65,4
inkl reform	74,6	68,8	57,4
Konsoliderad bruttoskuld, procent av BNP			
exkl reform	70,7	66,6	62,7
inkl reform	71,9	70,3	59,1

Allmänna pensionsfonden

Fullt genomförd skall ålderspensionreformen innebära en påtaglig förstärkning av AP-fondens löpande netto mellan avgiftsintäkter och pensionsutbetalningar. I gengäld sker som framgår ovan en överföring av medel till statsbudgeten. Med de förslag som nu lämnas, som inte omfattar finansieringen, blir emellertid effekten att AP-fondens avgiftsnetto istället något försämrats.

TABELL 4.22 AP-FONDENS FINANSER

MILJARDER KRONOR

	1999	2000	2001
Finansiellt sparande exkl reform	3,2	-3,4	-7,8
Effekter av pensionsreform	9,0	9,4	10,5
Överföring	-45,0	-45,0	-235,0 ¹
Ränteeffekt	0	-1,9	-3,7
Finansiellt sparande inkl. reformen	-32,8	-40,9	-236,0

¹ Anm: Beräkningstekniskt antagande

AP-fondens behållning värderad till marknadsvärde uppgick vid utgången av år 1997 till 713 miljarder kronor. Med ovan angivna förutsättningar kan fondens behållning vid utgången av år 2001 beräknas uppgå till knappt 400 miljarder kronor.